

II

N. K. KRUPSKAJAN KIRJEITÄ

1

M. A. ja M. I. ULJANOVALLE

15/II. 1898.

Rakas Maria Aleksandrovna!

Eikö Anna Iljinitshna ole saanut helmikuun 8. tai 9. päivättyä kirjettäni? Siinä kirjoitin hänelle itsestäni aika seikkaperäisesti. Paha vain on, että tuomion julistamisen aika ei ole vielä tiedossa; Oikeusministeriössä minulle sanottiin, että esittely tulee paaston ensimmäisellä tai toisella viikolla. Sanottiin myös, että minulle on määrätty 3 vuotta Ufaa (tuomiota ei ole muutettu), mutta että departementilla on oikeus antaa lupa olla valvonnanalaisuusaika Shushissa. Tilanne on aivan epämääräinen. Tuomion julistamisen jälkeen joudun luultavasti olemaan vielä pari viikkoa Pietarissa, joten Pietarista matkustamme todennäköisesti kolmen tai neljän viikon kuluttua. Moskovassa olemme 2 tai 3 päivää, saapumispäivästä kirjoitan, kun saan siitä varman tiedon. Mitä Volodjan teokseen * tulee, niin minulle luvattiin, että kustantaja löydetään *ehdottomasti*; Moskovassa sensuuriolot ovat kuulemma hyvin huonot, joten kirja voi joutua lojumaan sensuurissa hyvin kauan; suositellaan kirjan julkaisemista kesällä, jotta se ilmestyisi syksyksi; se on sopivin aika sentapaisten kirjojen ilmestymiselle. Juuri sen vuoksi en ottanutkaan käsikirjoitusta takaisin, kysyin Anna Iljinitshnalta, miten hän katsoo parhaaksi tehdä, mutta vastausta en ole saanut. Toistaiseksi lähetin Volodjalle käännöstyön englannista (toimittaja sanoi, ettei se merkitse mitään, vaikka Volodja taitaisikin huonosti englannin kieltä, sillä työssä voi käyttää saksankielistä käännöstä ja vain tarkastaa englanninkielisen kirjan mukaan), käännöstyö on hyvin mielenkiintoista ja siitä maksetaan hyvin. En tiedä, onko Volodja aikonut ottaa käännöstyötä, eräästä hänen kirjeestään päättelin, että hän ottaisi; joka tapauksessa ei se pahaksi ole, sillä siinä on sanottu, että me voimme kääntää kumpikin, kirja on suuri. Kaikenlaisten kirjallisuusasioiden järjestämisessä olen täysi maallikko...

* Puhe on kokoelman „Taloudellisia tutkimuksia ja kirjoituksia” julkaisemisesta. Toim.

Aidillä oli keuhkopussin tulehdus ja hän on jo noin kuukauden ajan pysytellyt sisällä, tänään tulee häntä tarkastamaan uusi lääkäri; se, joka hoiti häntä alussa, oli hyvin huolimaton. Aiti lähettää teille kaikille parhaimmat terveiset.

Uskon kuitenkin, että minut lasketaan Shushiin, eiköhän se liene niistä samantekevää.

Suutelen hellästi Teitä.

Teitä rakastava *Nadja*

15/II.

Rakas Manetshka! Kirjoitin tässä joku aika sitten Anna Iljinitshalle, mutta hän ei luultavasti ole saanut kirjettäni. Myös Bulotshka morkkaa minua vaikenemisesta ja aivan turhaan! Kirjoittamista ei ole tietysti mitään, kaikki on epämääräistä, tänään näin, huomenna toisin, mutta kaikesta tärkeimmästä kuitenkin kirjoitan ja kirjeisiin vastaan.

Kubaa en ole tavannut ja ennen lähtöäni tuskin tapaan. Sain tässä häneltä kirjeen. Kirjoittaa, että nyt, kun hänen ei tarvitse puhua, hänen vointinsa on mainio, tekee paljon työtä, on hyvin iloinen torstaipäivistä, lähettää kaikille terveisiä.

V. V:n luultavasti saan. Volodjan luettelon annoin eräälle tuttavalle ja hän lupasi hankkia kaikki paitsi Ljudogovskia (se on bibliografinen harvinaisuus) ja taloustieteellistä aikakauslehteä. En tiedä, onnistuuko se hänelle, vaikka yleensä hän on mestari kirjojen hankkimisessa. Haluaisin varata kirjoja mahdollisimman paljon, mutta en tiedä, mitä ottaisin. Omia kirjoja minulla on vähän, ja sitä paitsi ne ovat hyvin tavallisia, enkä tiedä, kannattaako niitä kaikkia ottaa. Volodjalla nämä kirjat on varmaankin itsellään. Tuttavilta hankkiminen on verraten vaikea juttu, ja mitä ottaisin? Parin viikon kuluttua pitää jo matkustaa, mutta kirjavarani ovat hyvin mitättömiä. Matkalle suoriudumme yleensä jotenkin uneliaasti ja tavattoman epätarkoituksenmukaisesti. Sanotaan, että pitää ottaa mukaan enemmän lämpimiä vaatteita... Nyt varmaankin jo kohta lähdemme matkalle. Suudelkaa A. I:tä ja sanokaa hänelle, että hän ei tee hyvin esitellessään minua siten kaikkialla: Volodjalle on kirjoittanut laihuudestani, Bulotshkalle on valittanut viekkauttani... Suutelen Teitä hellästi, rakkaani. Dmitri Iljitshille sanokaa kiitos onniteluista. Kun hänen juttunsa päättyisi edes kesään mennessä. Näkemiini

N. Krupskaja

Lähetetty Pietarista Moskovaan

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehden 4. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

Maaliskuun 6 pnä.

Lähetän Volodjan kirjoitukset. En lähettänyt niitä ennemmin siksi, että odotin Volodjalta vastausta kirjeeseeni, jossa kirjoitin hänelle sensuurinäkökohdista. Hän pyysi minua ottamaan selvää sensuurioloista — ja kyselyjen tuloksena selvisi, että tärkeintä siinä suhteessa on julkaisupaikka. Moskova on siinä suhteessa paljon huonompi kuin Pietari, aivan viattomiakin kirjoja siellä viivytetään ja kaikin tavoin silvotaan. Bulgakovin kirja lojui sensuurissa noin vuoden. Vodovozovakin on tietääkseni siirtänyt kustantamon Pietariin. Ecrivain * korostaa sitä, että kirjan julkaiseminen Moskovassa on hyvin ajattelematonta. Se siitä.

Matkalle lähdestäni... Siitä en, rakas Manja, tiedä mitään. Täällä asuu eräs rouva Minusinskista ja hän sanoo, että 10.—12. päivän jälkeen ei voi enää matkustaa — silloin voi juuttua matkalle. Toivoin, että tuomio julistetaan maaliskuun 4:ntenä ja siinä tapauksessa olisimme lähteneet matkalle 10 päivän iltana. Mutta tuomio lykättiin maaliskuun 11 päivään saakka (eikä sekään ole varmaa), poliisidepartementissa sanottiin näin: pyyntöni tullaan „*todennäköisesti* ottamaan huomioon”, jos minulle annetaan lupa matkustaa Siperiaan, niin se ei tapahdu ennen kuin tuomion julistamisen jälkeen, *mahdollisesti* minun sallitaan matkustaa suoraan Pietarista eikä Ufan kuvernementista (!). Huomenna käyn jälleen departementissa. En lainkaan haluaisi matkani lykkäytyvän kevääseen. Tänään minulla on hyvin kiire, huomispäivänä kirjoitan Anna Iljinitshnalle ja kerron hänelle departementissa käyntini tuloksista. Huomenna pyydän siellä vielä lupaa tavata Kubaa, sillä on hyvin katkeraa matkustaa tapaamatta häntä kertaakaan.

Suutelen hellästi. *N. Krupskaja*

Te kirjoitatte osoitteen väärin: talo 18, as. 35, pitää olla päinvastoin: talo 35, as. 18.

*Kirjoitettu maaliskuun 6 pnä 1898
Lähetetty Pietarista Moskovaan*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille”*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* — Kirjailija. *Toim.*

M. A. ULJANOVALLE

Rakas Maria Aleksandrovna! Olemme vihdoinkin Shushenskojessa ja täytän lupaukseni — kirjoitan, miltä Volodja näyttää. Minusta hän on tavattomasti pulskistunut, ulkonäöltään hän on erinomaisessa kunnossa siihen verraten, minkälainen hän oli Pietarissa. Eräs täällä asuva puolalaisnainen sanoo: „herra Uljanov on aina iloinen”. Hän on hirveästi innostunut metsästyksen, ja yleensäkin täällä ovat kaikki intohimoisia metsästäjiä, joten luultavasti minäkin alan kohta tiirailla sorsia, laveja y.m. riistaa.

Matka Shushiin ei ole lainkaan uuvuttava, erittäinkin, jos ei ole syytä viipyä Krasnojarskissa, ja nyt lupailaan, että kesäkuusta lähtien laiva alkaa kulkea Shushiin saakka. Silloin on jo aivan hyvä. Siis jos pääsette lähtemään tänne, niin matkustaminen on mukiinmenevää. Ja Shushissa on mielestäni oikein hyvä, metsä ja joki lähellä. Kirjoitan vähän, koska tämä on vain lisäys Volodjan kirjeeseen *. Hän kirjoitti luultavasti paljon seikkaperäisemmän kirjeen. Kävin Minusinskissa tiedustelemassa kirjoja, sinne oli jo saapunut kirje Teiltä ja ilmoituskortti, mutta osoittautui, että Krasnojarskista osoitteenomistaja ei niitä saa. Samana iltana järjestimme asian, kirjoitimme valtakirjan Krasnojarskiin ja nyt saamme kirjat lähipäivinä. Suuri kiitos. Lukemattomista matkalaukuistamme huolimatta matka sujui täysin tyydyttävästi, mitään ei kadonnut, kaikkialla meidät laskettiin vaunuun. Kiitos myös eväistä, niitä riitti kolmeksi päiväksi ja ne olivat paljon maukkaampia kuin asemien ruoat... Niinpä niin. Ja rantaan meidät sittenkin laskettiin. Volodja ei ollut lainkaan tyytyväinen kerrottuaani kaikista teistä, hänen mielestään se kaikki oli kovin vähän, vaikka kerroin kaikki, mitä tiesin. No niin, suutelen kaikkia teitä, M. T:lle ja D. I:lle terveiseni.

N. Kr.

*Kirjoitettu toukokuun 10 pnä 1898
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Moskovaan*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omallsille”*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Ks. tätä osaa, ss. 105—106. Toim.

M. A. ULJANOVALLE

Kesäkuun 14 pnä.

Rakas Maria Aleksandrovna! Volodja istuu ja keskustelee myllärin kanssa seikkaperäisesti joistain taloista ja lehmistä ja minä ryhdyin kirjoittamaan Teille vähän. En tiedä oikein mistä aloittaisin, päivät ovat toistensa kaltaisia, ei ole minkäänlaisia ulkoisia tapahtumia. Minusta jo tuntuu, että olen asunut Shushissa ikäni, olen mukautunut täydellisesti. Kesällä Shushissa on jopa oikein hyväkin asua. Käymme joka päivä iltaisin kävelemässä, äiti ei kävele kauaksi, mutta me menemme toisinaan kauemmaksikin. Iltaisin täällä ei ole ilmassa kosteutta lainkaan ja on hyvä käydä kävelyllä. Sääskiä on tosin paljon, ja ompelimme itsellemme harsotkin, mutta sääsket jostain syystä kiusaavat erikoisesti Volodjaa, yleensä kuitenkin niiden puolesta elää voi. Kanssamme käy kävelyllä kuuluisa „metsästyskoira”, joka hätyyttää koko ajan aivan kuin hullu lintuja, mikä aina suututtaa Volodjaa. Näihin aikoihin Volodja ei ole käynyt metsästämissä (hän ei ole sentään erikoisen innokas metsästäjä), linnut taitavat istua pesissään, metsästyssaappaatkin on viety kellariin. Metsästyksen asemesta Volodja yritti kalastusta, oli tässä yön Jenisein takana onkimassa mateita, mutta viime käynnin jälkeen, jolloin hän ei saanut ainoatakaan kalaa, ei ole ollut enää puhetta mateista. Jenisein takana on ihmeen kaunista! Hiljattain me kävimme siellä kokien monenlaisia seikkailuja — siellä oli oikein hyvä! Nykyisin täällä on helle. Uimassa pitää käydä verraten kaukana. Nyt olemme suunnitelleet, että käymme uimassa aamuisin ja nousemme siksi ylös kello 6 aamulla. En vain tiedä, kauanko tällaista järjestystä noudatamme, tänään kyllä kävimme uimassa. Yleensä nykyinen elämämme on „tavallisen” kesänviettoelämän kaltaista, omaa taloutta vain ei ole.

Meitä ruokitaan hyvin, maitoa on yltä kyllin, ja me kaikki kukoistamme. En ole vielääkään tottunut Volodjan nykyiseen terveyttä uhkuaan ulkonäköön, Pietarissahan olin tottunut näkemään hänet aina huonovointisena. Zinotshka aivan hämmästyi nähdessään hänet Minussa. Mutta Zinotshkankaan ulkonäössä ei ole valittamista. Lirotshkan laita on toisin. Pietarista lähetettiin tänne hänen valokuvansa, joka on otettu seuraavana päivänä vapautumisen jälkeen — hän on siinä aivan hirveän näköinen. Onko hän todellakin niin suuresti muuttunut? Toisinaan ajattelen, eivätköhän ne lähetä häntä tänne Shushiin, se olisi mainiota, täällä Shushissa hän ehkä vähän paranisi.

No niin, olen rupatellut tässä kaikesta. Manja kyselee viime kirjeessä valokuvista. Kirjoitin jo matkalta Pietariin ja pyysin

lähettämään Teille valokuvani (kotitekoisen), mutta he ovat luultavasti unohtaneet sen. Mitä tulee ei-kotitekoiseen valokuvaan, niin kirjoitan Pietariin, että kävisivät valokuvaamossa ja tilaisivat vielä muutaman kappaleen minusta otettua kuvaa, siitä ei varmaankaan kieltäydytä. Haluaisin kovasti, että Te tulisitte Manjan kanssa meille. Nyt vielä ehtisi. Sanokaa minulta terveiset D. I:lle. Volodja jo lopetti keskustelunsa myllärin kanssa ja kirjoitti kaksi kirjettä, mutta minä en vain voi mitenkään lopettaa rupatteluaani.

Näkemiin, suutelen hellästi. Äiti lähettää kaikille terveisensä. Volodjan kautta on terveisten lähettäminen hyödytöntä, sillä hänen mielestään se on itsestään selvää. Suutelen kuitenkin hellästi Manjaa ja Anjuttaa ja M. T:lle lähetän terveiseni.

Teidän N. Kr.

*Kirjoitettu kesäkuun 14 p:nä 1898
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija“
alkakauslehden 4. numerossa*

Julkaistaan käskikirjoituksen mukaan

5

A. I. ULJANOVA-JELIZAROVALLE

Elokuun 9 p:nä 98.

Volodja luki minulle mitä suurimmalla nautinnolla kaikki ne moitteet, jotka sinä olit kirjoittanut minusta. No niin, tunnustan itseni syylliseksi, mutta suvaitsevaa suhtautumista ansaitsevaksi.

Tänään Volodja lopetti markkinansa*, nyt hänen ei tarvitse enää muuta kuin supistella sitä ja työ on valmis. Ja näinä päivinä Webbin saadaan onnelliseen päätökseen. Jäi vain puhtaaksi lukemista, vähemmän kuin puolet. Loppujen loppuksi käännöksestä tuli nähtävästi hyvä.

Friedmannin osoitteella tuli vielä laatikollinen kirjoja Volodjalle. Siinä oli Adam Shmith, filosofia ja kaksi sinun kirjaasi — Ada Negri. Rva Friedmann oli vähällä nostaa kovaa metelin, mutta kirjat on kuitenkin saatu, pantu hyllylle ja kirjoitettu luetteloon. Tämän tästä Volodja silmäilee haikeasti filosofiaa ja haaveilee ajasta, jolloin voi siihen syventyä.

* Kysymyksessä on V. I. Leninin teos „Kapitalismin kehitys Venäjällä. Sisämarkkinain muodostuminen suurteollisuutta varten“ (ks. Teokset, 3. osa, ss. 1—541). *Toim.*

Eilen saimme kirjeen Lirotshkalta, ratki iloisen, kuvailee elämänsä Kazatshinskojessa. Siellä on 10 karkotettua, suurin osa elää kommuunissa, heillä on oma kasvitarha, lehmä, heinäniitty, asuvat yhdessä suuressa talossa. Lira kirjoittaa, että nauttii vapaudesta, käy marjassa, haravoi heinää, emännöi, kirjoihin ei vilkaisekaan. Näin aikoo viettää kesän, mutta syksyllä erota kommuunista ja ryhtyä opiskelemaan. Kirje on pitkä ja pirteä, olen hyvin iloinen hänestä, pääsi edes lepäämään.

Meillä on kaikki entisellään. Uutisia ei minkäänlaisia. Volodja on koko ajan työskennellyt tarmokkaasti ja käynyt toisinaan metsästä-mässä kurppia. Tänään he aikoivat ajaa jonnekin kurppamaille, mutta meillä on jo monta päivää ollut tavattoman kova tuuli, sekä päivällä että yöllä, sadetta ei ole, mutta myrsky pauhaa.

Syö[mme] valmistamme marjaviiniä vaa[pukasta]...*, suolaamme kurkkuja, kaikki on niin kuin ollakin pitää, kuin Venäjällä. Ostimme tässä äskettäin arbuuseja, mutta kuten saattoi arvatakin, ne paholaiset osoittautuivat aivan valkoisiksi, ilman pienintäkään vivahdetta punaiseen. Söimme tässä kerran setrin käpyjä.

Volodja aikoo lähteä pariksi päiväksi metsään, katsomaan, millainen se taigametsä on, keräämään marjoja ja käpyjä, metsästäämään taigan pyitä. Keskusteluja taigasta on usein ja ne ovat paljon mielenkiintoisempia kuin keskustelut sorsista.

Siinä taitaakin olla kaikki, mitä uutta voi elämästämme kertoa.

Milloin Manja matkustaa Brysseliin? Olen hyvin iloinen hänestä. Kirjoitin kirjeen [Anna Ivanovna Meshtsherjakovalle] (entinen [Tshetshurina])**, hän on koulumme opettaja ja hyvä ystävättäreni. He tulevat asumaan Liège'issä, pelkään vain, että he ovat matkustaneet ja että kirjeeni on myöhästynyt.

No niin, näkemiin, suutelen hellästi sinua, Manjaa ja Maria Aleksandrovnaa. M. T:lle terveiseni. Äitini lähettää kaikille terveisiä, hän on viime aikoina ollut jotenkin huonovointinen. Kaikkea hyvää.

Nadja

*Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehden 4. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Pistellä merkitty teksti on leikattu kirjeestä pois. Nämä kohdat sattuvat yhteen kirjeen toiselta puolelta salassapitämistarkoituksessa poisleikatun tekstin kanssa. *Toim.*

** Hakasulkeissa oleva teksti on salassapitämistarkoituksessa leikattu pois. *Toim.*

M. A. ULJANOVALLE

Rakas Maria Aleksandrovna!

Viime postissa saapui vihdoinkin sähkösanoma, että D. I. on päässyt vapaalle jalalle. Posti tuotiin juuri vieraiden aikana. Viime päivinä ovat „muukalaiset hyökänneet” kimppuumme, osaksi Minusista, osaksi ympäristöstä, on saapunut mitä erilaisinta väkeä. Se on aiheuttanut rauhallisessa elämässämme suoranaisen mullistuksen, ja lopulta menimme vähän päästä pyörälle. Erikoisesti meitä väsyttivät kaikenlaiset „taloudelliset” keskustelut hevosista, lehmistä, sioista y.m. Täällä ovat kaikki innostuneet taloudenpitoon, mekin olimme vähällä hankkia itsellemme puoli hevosta (eräs täkäläinen asukas otti volostista hevosen kuittia vastaan, me aioimme ostaa sille rehun ja olisimme siitä hyvästä voineet käyttää tuota hevosta kuinka paljon hyvänsä), mutta tuo puolihevosemme osoittautui sellaiseksi loppuunajetuksi kaakiksi, jolla pääsee 3 virstaa 1½ tunnissa, se piti antaa takaisin, ja niin tuo meidän talousyrityksemme meni myttyyn. Sen sijaan keräämme ahkerasti sienä, leppä- ja keltarouskuja meillä on jo paljon. Ensін Volodja sanoi, ettei hän pidä sienistä eikä osaa niitä kerätä, mutta nyt häntä ei tahdo saada metsästä pois, hänet valtaa todellinen „sienestämisvimma”. Ensi vuonna aiomme laittaa itsellemme kasvitarhan, Volodja otti jo urakakseen penkkien kuokkimisen. Siinä hänelle on fyysillistä työtä. Toistaiseksi hän käy vain ahkerasti metsästämissä. Juuri nytkin panee kuntoon metsämiehen varusteitaan. Hän on ampunut teeriä, ja me kaikki syömmе ja kehumme niitä. En luule, että „kartanomme” olisi hyvin kylmä, ennen tässä asui kirjuri ja hän sanoo, että se on mukiinmenevä, lämmin. Joka tapauksessa ryhdymme kaikkiin varovaisuustoimenpiteisiin: tilasimme voilokkia, kiitäämme huolellisesti ikkunat, teemme talon ympärille seinävieren multapenkin j.n.e. Meillä on uuni jokaisessa huoneessa, joten luullakseni ei tule kovin kylmä. Mutta riittäköön rupattelu. Suutelen Teitä hellästi, olen hyvin iloinen D. I:stä ja Teistä. Sanokaa hänelle minulta sydämelliset terveiset. Suutelen lämpimästi Anjaa ja Manjaa. Äiti lähettää kaikille paljon terveisiä. Vähitellen hän tottuu shushenskojelaiseen elämään eikä ikävöi nyt niin kuin ensi aikoina.

Teidän Nadja

*Kirjoitettu elokuun 26 pnä 1898
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehdessä 4. numerossa*

Julkaistaan käsitkirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

Syyskuun 11 pnä 98.

Tänään aion kirjoittaa pitkän, hyvin pitkän kirjeen. Volodja matkusti Krasnojarskiin, ja ilman häntä on jotenkin tyhjää, „päiväjärjestys” muuttui, ilta osoitautui tänään vapaaksi ja sopivinta hommaa on nyt kirjeiden raapustaminen. Voin rupatella kaikenmoisesta vaikka kuinka paljon, mutta se tulee olemaan nimenomaan „kaikenmoista”.

Tänään sain sinulta pitkän kirjeen, Manja kulta, ja Volodja sai kirjeen Tulasta, nähtävästi D. I:ltä. Panin sen hänen pöytälaatikkoonsa. D. I:n on Tulassa luultavasti ikävä, ja sellainen epämääräinen asema, jollainen hänen nykyinen asemansa on, ei ole yleensä mikään miellyttävä, ja vieraassa kaupungissa se on vieläkin ilottomampi, mutta kaikkein pahin on kuitenkin ohii, tuo loputon „Azovissa istuminen”. Ja nyt D. I. on ehkä jo Podolskissa... joka tapauksessa kysymys on varmaankin jo selvinnyt.

Meillä on täällä ihana syksy, vain aamut ovat kylmiä ja yöllä pakasta. Siksi Volodja otti mukaansa kaikkea lämmintä: lämpimän lakin, turkin, rukkaset, lämpimät sukat. Hän esitti pyynnön jo kauan sitten, hänen hampaansa ovat jo kokonaan parantuneet, ja äskettäin saapui lupa lähteä viikoksi Krasnojarskiin. Ensin Volodja ei aikonut lähteä, mutta sitten innostui. Olen hyvin iloinen, että hän ajelee ja virkistyy vähän, näkee ihmisiä, sillä hän on aivan juuttunut Shushiin. Häinkin oli hyvin iloinen tästä matkasta. Lähdön edellisenä päivänä ei avattu edes kirjoja, minä korjailin utterasti Volodjan talvitamineita, hän istui ikkunalla ja rupatteli innokkaasti sekä antoi erilaisia ohjeita: ikkuna-raamit pantava huolellisesti paikoilleen, salpauduttava sisään lujasti, hakipa vielä isännältä sahan ja ryhtyi sahaamaan ovea, että se menisi paremmin kiinni. Yleensä huolehti kovasti meidän turvallisuudestamme: suostutteli Oskarin tulemaan meille yöksi ja minua opetti ampumaan revolverilla. Yöllä hän nukkui huonosti, mutta kun aamulla herätin hänet vasta kyytimiehen saavuttua, hän alkoi laulaa ilosta jotain voittolaulua. En tiedä, miten tyytyväinen hän tulee matkaan olemaan. Ei tietysti voinut olla ottamatta mukaan suurta määrää kirjoja: otti 5 hyvin paksua kirjaa ja aikoi vielä kirjoittaa otteita Krasnojarskin kirjastossa. Nähtävästi kirjat jäävät lukematta. Krasnojarskista Volodjan on ostettava itselleen 2 lakkia, paitapalttinaa itselleen, yhteinen lammasturkki, luistimet y.m. Aioin pyytää häntä ostamaan Prominskin tytölle puserokankaan, mutta kun Volodja meni kysymään äidiltä montako „naulaa” puseroon tarvitaan, niin hänet vapautettiin tuosta vaikeasta tehtävästä. Minusista sain Volodjalta lyhyen

kirjelappusen, jossa hän sadattelee, kun pitää odotella laivaa, mutta lappusesta kuitenkin päättelin, että matka on alkanut hyvin*.

Volodjan poissaollessa aion: 1) lopettaa hänen pukujensa korjaamisen, 2) opiskella lukemaan englantia — sitä varten pitää oppia 12 sivua erilaisia poikkeuksia — Nurokin mukaan, 3) lukea loppuun aloitetun englanninkielisen kirjan. Ja sitten lukea vielä jotain. Volodjan kanssa aloimme lukea „Agitatoria” („Agitatorissa” on Anjan käsialalla kirjoitettu „Nadenkalle”, koko ajan olen aikonut lähettää hänelle kiitokseni ja niin se on jäänyt aikomukseksi tähän saakka) ja tuskailemme englanninkielen ääntämisen kimpussa, ja niinpä lupasinkin hänelle opiskella Nurokia. Näinä päivinä minä laitan ruoan. Äiti sai jostain kauhean nuhan ja yleensä on vilustunut, niin että minä saan siis hoitaa talousaskareita. Äiti on jo tottunut täydellisesti Shushiin ja kirjeissään jo kuvailee ihanaa shushenskojelaista syksyä. Volodjan lähdön edellä olimme kaikki hänen mukana metsästäjänä teeriä. Nyt on teerien ja metsäkanojen metsästäjän kausi — nämä ovat jaloja lintuja, niiden vuoksi ei tarvitse rämpiä suossa, kuten joidenkin sorsien takia. Mutta niin monta kertaa kuin kävimmekin, emme nähneet ainoatakaan teertä tai metsäkanaa, mutta retkeilimme oivallisesti. Erään kerran me muuten näimme noin 20 metsäkanaa: ajoimme vankkureissa — koko shushenskojelainen siirtokunta, yhtäkkiä tien kummaltakin puolen pyrähti ilmaan metsäkanaparvi. Mikä innostus siinä nousikaan metsästäjämme keskuudessa, Volodja jopa suorastaan voihki, ehti kuitenkin tähdätä, mutta metsäkana ei edes lähtenyt lentoon, vaan yksinkertaisesti käveli pois. Yleensä tuo metsästyretki oli surkea: ei saatu ammutuksi mitään, Oskari vain ampui vahingossa Dzhenniä silmille, luulimme koiran tulevan siitä sokeaksi, mutta parani kuitenkin. Ilman Volodjaa Dzhenni ikävöi kovasti, ei jätä minua hetkeksikään ja haukkuu aivan tyhjänpäiväisen vuoksi.

Näetkös, minkälaisista turhanpäiväisyyksistä kirjoitan, mutta ulkoisia tapahtumia ei ole minkäänlaisia. Siksi Volodjakin kirjoittaa kirjeissään joskus toistamiseen samasta asiasta, ulkoisen elämän yksitoikkoisuuden vuoksi häviää jotenkin kokonaan käsitys ajasta. Erään kerran olimme Volodjan kanssa niin sekaisin, ettemme pitkään aikaan voineet muistaa, vierailiko V. V. meillä toissapäivänä vai kymmenen päivää sitten. Tämän kysymyksen selvittämiseksi piti muistella monia seikkoja. Hädin tuskin saimme sen todetuksi. Minusista Volodja aikoi kirjoittaa kotiin, joten minun kirjeessäni tulee luultavasti olemaan osittaisia toistoja. Mutta ei, minun kirjeeni on puhtaasti naisen kirje, noin vain yleensä. Tässä hiljattain sain kirjeen kirjailijan vaimolta; kirjoittaa, että

* Kirjelappunen ei ole säilynyt. *Toim.*

Volodjan kirjan * korrehtuurin lukee hän, silloin oli ollut jo 7. arkki. Hän arveli, että kirjaan ei tule 10 arkkia — on tullut uusi laki arkin kirjainluvusta, — siinä tapauksessa siihen voisi liittää Karyshevin **, se olisi hyväkin, mutta silloin kirja viivästyisi. Me taas odotamme sitä joka päivä. Markkinat Volodja haluaa saada valmiiksi Uuteenvuoteen mennessä, vaikka vähän epäilleekin sitä. Se siitä. Maria Aleksandrovnan 10/VIII päivätyt kirjeet saimme, minä olin siitä jostain syystä erikoisen iloinen. Suutelen häntä hellästi.

Sinä olet jo varmaankin suoriutumassa matkalle kun saat tämän kirjeen. Toivotan menestystä kaikessa. Aikoinaan minäkin halusin kovasti päästä Belgiaan, ehkä ulkomaat jälleen alkavat vetää puoleensa — katsomaan maailmaa —, kun tulee mahdollisuus matkustaa, toistaiseksi sitä on turha ajatella. Sinä varmaankin odotat Anjaa? Milloin hän aikoi palata? [Meshtsherjakova] *** on erittäin hyvä ihminen, vähän karu, mutta ihmeen rehti ja hyvä. Mutta pitää lopettaa. Suutelen vielä kerran hellästi sinua ja Maria Aleksandrovnaa omasta ja äidin puolesta.

Sinun N.

Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin

Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehdessä 5. numerossa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

8

M. A. ULJANOVALLE

Syyskuun 27 pnä.

Rakas Maria Aleksandrovna, tänään kirjoitan taas minä Volodjan sijasta. Volodja saapui Krasnojarskista toissa päivänä myöhään illalla. Täällä häntä odotti 2 Manjan kirjettä. Hän aikoi tänään kirjoittaa kirjeen kotiin, mutta aamulla tulivat Oskari ja Prominski ja alkoivat maanitella Volodjaa lähtemään metsästäämään jonnekin Aganitovin saarelle, jossa heidän sanojensa mukaan on jäniksiä aivan kihisemällä ja teeri- ja metsäkanaparvia lentelee lakkaamatta. Volodja ensin vähän epäroi,

* „Taloudellisia tutkimuksia ja kirjoituksia“. Toim.

** V. I. Leninin kirjoitus „Kysymykseen tehdastilastoistamme (Prof. Karyshevin uusia tilastollisia urotekoja)“ (ks. Teokset, 4. osa, ss. 1—32). Toim.

*** Salassapitämistarkoituksessa sukunimi on leikattu käsikirjoituksesta pois. Toim.

mutta lopuksi innostui, sääkin kun sattui tänään olemaan ihana. Yleensä syksy on ollut hyvä, vain viikon päivät oli kylmää. Krasnojarskiin tekemäänsä matkaan Volodja on yleensä tyytyväinen. Hän kai jo kirjoittikin, että hän matkusti Krasnojarskiin Elvira Ernestovnan ja Tonetshkan kanssa, sillä E. E. satutti maksansa ja sairastui kovasti. Ensin luultiin, että hänellä on maksassa syöpä tai paise, mutta onneksi ei ole kumpaakaan, vaan yksinkertaisesti loukkaantuma, hänen pitää olla vain hyvin varovainen. He palasivatkin yhdessä Volodjan kanssa. Krasnojarskissa E. E. oli sairaalassa, Volodja taas asui Krasikovin luona. Volodja tapasi Krasnojarskissa ihmisiä, keskusteli siellä kaikenlaisista asioista, pelasi noin 10 peliä shakkia. Hyvin todennäköistä on, että eräs nykyisin tilapäisesti Krasnojarskissa asuva henkilö määrätään Jermakovskojen kylään, joka sijaitsee noin 40 virstan päässä meistä. Hän on shakinpelaaja ja hyvin mielenkiintoinen keskustelutoveri, Volodja tutustui häneen Krasnojarskissa. Haluaisin kovasti, että hänet lähetettäisiin sinne, voisi tavata, 40 virstaa ei ole pitkä matka. Minusiin saakka Volodja matkusti (laiva mateli 5 päivää!) Lepeshinskajan, erään Kazatshinskojessa asuvan karkotetun vaimon kanssa. Hänet määrättiin välskärin toimeen Kuraginskoin kylään, joka myöskään ei ole kaukana meistä, ja hänen miehensä siirretään myös sinne. Hänkin on shakinpelaaja. Lepeshinskaja kertoi Lirotshkasta, että hän on hyvin hermostunut ja ärtyisä, osallistuu kommuuniin ja laittaa ruokaa joka toinen viikko. Heillä on siellä 3 naista, yksi heistä paistaa leivän, toiset laittavat vuoron perään ruoan. Toissa päivänä saimme Lirotshkalta kirjeen, hän on nähtävästi kyllästynyt kovasti tuohon siirtokuntaelämään ja kirjoittaa olevansa iloinen kun jää yksin ja voi lueskella.— Osoittautui, että Volodjalla ei kivistänytkään sitä hammasta, jonka hän tahtoi nyhtäistä pois, vaan toista, jonka häneltä sitten vetikin pois hammaslääkäri Krasnojarskissa. Paluumatka ikävystytti Volodjaa kovasti, vaikka hän oli ottanutkin matkalle jonkin verran kirjoja vielä sen kirjapaljouden lisäksi, jonka hän otti kotoa. Minusissa hän ei halunnut pysähtyä eikä vienyt edes matkatodistusta ispravnikalle. Osti Krasnojarskista lammasturkin. Turkki on tarkoitettu oikeastaan minulle, mutta asiallisesti se on „perheturkki” matkoja ja pitkiä retkiä varten. Turkki maksoi 20 rpl ja se on niin pehmeä, että kun vedät sen päällesi, niin ei haluta sitä riisua. Yleensä hän osti kaikki, mitä piti ja vieläpä leikkikaluja Prominskin lapsille sekä meidän pihassamme asuvan vanuttaja Miinan pojalle. Tämä poikanen on noin viisivuotias, käy usein meillä. Saatuaan aamulla tietää, että Volodja oli saapunut, hän oli siepannut äitinsä saappaat ja alkanut kiireesti pukeutua. Äiti kysyi: „minne sinä?” — „Etkö tiedä, Vladimir Iljitshhän on tullut kotiin!” — „Sinä olet siellä tiellä, älä mene...” — „Enpä ole, VI. II. tykkää

minusta!” (Volodja todellakin pitää hänestä). Kun hänelle annettiin eilen leikkihevonen, jonka Volodja toi Krasnojarskista, niin hänet valtasi sellainen hellyyden puuska Volodjaa kohtaan, ettei tahtonut edes mennä kotiin nukkumaan, vaan kävi Dzhennin kanssa pitkälleen lattia-matolle. Hauska poikanen!

Vihdoinkin otimme palvelijan, noin 15-vuotiaan tytön, 2½ rpl kuu-kausi+saappaat, tulee tiistaina, siis meidän omaperäisestä taloudenpidosta tulee loppu. Talveksi olemme varanneet kaikenlaista. Ikkunoihin pitää laittaa vielä sisäraamit, sääli vain on tilkitä itsensä sisään kun ulkona on niin hyvä! Äiti on vähitellen tottunut Shushenskojen elämään, ei sairastele eikä ikävöi. Manjashalle kiitos kirjeistä, kirjoitan hänelle tietysti ulkomaillekin. Miten hänen elämänsä siellä järjestynee. Sääli, ettei hän voi matkustaa Meshtsherjakovien kanssa, he ovat hyviä ihmisiä, varsinkin Anna. Saksankielisen Zolan saimme, ryhdymme lukemaan sitä. Nyt alamme saada „Frankfurter Zeitungin”, sitä aletaan lähettää Pietarista. Volodja aikoo tilata vielä jonkin englantilaisen sanomalehden. Miksikähän Volodjan kirjasesta ei kuulu mitään. Ikävää on, jos asia ei onnistu. Karyshevia koskeva resensio pitäisi lähettää Pietariin, ei ehkä tullut 10 arkkia, siitä johtuu myös viivästyminen. Mutta riittäköön rupattelu. Suutelen hellästi Teitä ja Manjashaa sekä omasta että Volodjan puolesta. Äiti lähettää paljon terveisiä. Milloin Anja saapuu?

Teidän *Nadja*

Viime kerralla unohdin kirjoittaa, että Blosin saimme. Pitääkö se lähettää edelleen?

Kummallista, ettei samanaikaisesti Karyshevia koskevan resension kanssa ollut Volodjan kirjettä. Muistaakseni hän lähetti silloin kirjeen*.

*Kirjoitettu syyskuun 27 pnä 1898
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden 5. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

9

M. A. ULJANOVALLE

Lokakuun 14 pnä,

Rakas Maria Aleksandrovna! heti Volodjan matkustettua Krasnojarskiin kirjoitin Teille seikkaperäisen kirjeen, samoin myös Volodjan

* Ks. tätä osaa, s. 120. *Tolm.*

saavuttua sieltä. Luultavasti olette saanut nuo molemmat kirjeet. Mutta nythän ne ovat menneitä asioita. Meillä on jo talvi, Shushenka on jäässä, oli jo luntakin, mutta se suli. Pakkasta on kohtalaisesti (5 astetta), mutta se ei estänyt Volodjaa lähtemästä tänään koko päiväksi jänisjahtiin saarelle, tänä vuonna hän ei ole kaatanut vielä ainoatakaan jänistä. Hän pukeutui lämpimästi, ja jaloittelu ei ole hänelle haitaksi, viime aikoina hän on syventynyt kovasti markkinoihinsa ja kirjoittaa aamusta iltaan. Ensimmäinen luku on jo valmis, minusta se on hyvin mielenkiintoinen. Minun pitää esittää „ymmärtämätöntä lukijaa” ja päätellä, kuinka selvää „markkinoiden” esitys on, koetan olla mahdollisimman „ymmärtämätön”, mutta en voi erikoisesti mitään moittia. Hyvin kummallista, ettei écrivain ole tiedottanut kirjasesta vieläkään mitään, ajattelemme, että se on mennyttä kalua. Posti on yleensäkin ollut viime aikoina hyvin vähäistä. Eilen nauroimme kovasti. Sanomalehtiä paitsi ei ollut mitään muuta, ja äiti alkoi syyttää postimiestä, että tämä ilkeyksissään piilottaa kirjeet, ja meitä siitä, että annamme postimiehelle vähän juomarahaa, tuttaviamme vihon viimeisestä itsekkyydestä ja meitä taas siitä, että postimiehelle me nuukaillemme antaa rahaa, mutta muuten kulutamme turhaan, toissa päivänä kävimme Kurnatovskin luona ja minkä vuoksi? häiritsimme vain ihmisen työrauhaa ja söimme hänen päivällisensä, lopulta aloimme kaikki nauraa ja ikävä tunnelma, joka syntyy aina niukan postin seurauksena, meni ohi. Kävimme tässä Kurnatovskin luona, hän on toimessa sokeritehtaalla, noin 20 virstan päässä meistä. Oli sunnuntai, ja vaikka olikin kylmä, niin aurinko paistoi kirkkaalta siniseltä taivaalta ja me lähdimme matkalle. Pukeudimme täysiin talvitamineisiin, Volodja puoliturkkiin ja huovikkaisiin, minut taas käärrittiin „perheturkkiin”, uppsin siihen kokonaan päätä myöten. Kurnatovskilla osoitautui olevan työtä tavattomasti, pyhiä hänellä ei ole, työskentelee 12 tuntia vuorokaudessa, me todellakin irrotimme hänet työstä, mutta se oli hänelle hyväksi, ja hänen päivällisensä me myös todella söimme. Tutustuimme sokeritehtaaseen, isännöitsijä oli tavattoman kohtelias „ylhäisille ulkomaalaisille” (vaikka Volodja huovikkaineen ja talvihousuineen muistutti „Peukaloisen” jättiläistä, minulla taas tukka oli tuulesta pörrollään), yritti puolustella niitä huonoja oloja, joissa työläiset joutuivat työskentelemään, keskustelun tästä aiheesta hän aloitti itse ja meni kohteliaisuudessaan niin pitkälle, että hienosta ja huolitellusta ulkoasustaan huolimatta ryntäsi tarjoamaan Volodjalle jakkaraa pyyhkien siitä pölyt. Olin vähällä purskahtaa nauruun. Kuukauden kuluttua Kurnatovski saapuu meille vieraaksi, ehkä myös Bazil pääsee käväisemään Tonetshkan kanssa. En tiedä, onko Volodja kirjoittanut Teille, että Bazil ja Gleb pyytävät muuttoa Nizhne-Udinskiin, jossa heille

kummallekin tarjotaan insinöörin tointa. Nykyisin käytämme tesiläisten välityksellä Minusinskin kirjastoa, vaikka se onkin hyvin kurja. Mutta kirjoja on kuitenkin riittävästi. Anjuta kyseli eräässä kirjeessään minulta, mitä teen. Aherran erään kansanomaisen kirjan kimpussa, haluaisin kirjoittaa sen, mutta en vielä tiedä, mitä siitä syntyy. Se on niin sanoakseni perustyöni, teen vielä yhtä ja toista: opiskelen englannin kieltä, lueskelen, kirjoitan kirjeitä, tuppaannun Volodjan työhön, käyn kävelemässä, ompelen nappeja... Nykyisin elämme oikein taloutta pitäen: loimme seinää vasten multapenkin, ikkunoihin panimme sisäraamit, laitoimme ihmeellisen tuuletusikkunan, istutimme talon viereen puutarhan ja rakensimme sen ympärille aidan. Palkkasimme tytön, joka nyt auttaa äitiä taloudenhoidossa ja tekee kaikki raskaimmat työt. Kiitos, Maria Aleksandrovna, tarjouksesta lähettää jotain vaatetusta ja talousesineitä. Emme kuitenkaan tarvitse mitään vaatteita, sillä Shushiin matkustamisen edellä korjasimme perusteellisesti pukumme, ja mitä talousesineisiin tulee, niin otimme yhtä ja toista mukaan Pietarista, ja jos jotain on tarviskin, niin ne ovat pääasiallisesti sellaisia kuin hiilihanko, patahaarukka, sotkin y.m. esineet. Myös Volodjalla on kaikkea, vain yöpaitoja ei ollut, mutta hän osti Krasnojarskista palttinaa ja paidat ovat nyt valmiit, on kuitenkin mennyt jo monta päivää, eikä Volodja vain ole voinut koetella niitä. Volodja aina ihmettelee, mistä saan aineistoa pitkiin kirjeisiin, mutta hän kirjoittaa kirjeissään asioista, joilla on yleisinhimillinen merkitys, minä taas kirjoitan kaikesta tyhjäänpäiväisestä... Anjutalle olen vielä velkaa, en ole vastannut hänelle yhteen kirjeeseen, mutta älköön äkäilkö minulle ja pitäkö lukua kirjeistä.

Miten siellä jaksatte? Matkustiko Manja? Oliko hän kovin rauhaton matkan edellä? Matkustiko hän yksin vai Meshtsherjakovien kanssa? Miten järjestyi D. I:n asia? Saiko hän luvan asua Podolskissa? Ovatko Anjuta ja M. T. tyytyväisiä matkaansa? Mutta riittäköön kuitenkin, minähän voisin kysellä huomiseen saakka. Terveiseni kaikille teille. Suutelen hellästi Teitä ja Anjutaa. Äiti lähettää parhaimmat terveiset. Volodja kirjoittakoon itse. Vielä kerran suutelen hellästi.

Teidän Nadja

Mikä on Manjan osoite?

*Kirjoitettu lokakuun 14 p:nä 1898
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehden 5. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

11/XI. 98.

Tänään meillä on vielä jatkunut se juhlatunnelma, jonka eilinen posti synnytti. Eilen havaitsimme volostilaispojan kiipeävän aidan yli jonkin valtavan suuren kollin kanssa. Kävi selville, että meidän postimme oli niin suuri, että volostista piti ottaa turkki, jotta koko tuo omaisuus voitiin toimittaa onnellisesti perille. Se ei ollut tietysti kirjeitä, vaan ainoastaan kirjoja, mutta kirjojenkin saaminen on toisinaan ihmeen miellyttävää. Kuinka jaksat? Oletko solminut paljon tuttavuuksia ja yleensä miellyttääkö edelleenkin Brysselissä olo? Aikoinaan sain ihastusta uhkuvia kirjeitä Meshtsherjakovilta, joka oli kovasti viehättynyt belgialaiseen elämään. Hänen kirjeitään lukiessa alkoi tehdä kovasti mieli lähteä katsomaan, miten ihmiset maailmassa elävät. Sinulle muuten erilaiset kansankuorot tuottavat varmaan suurta nautintoa. Belgiasahan kuulemma lauletaan mainiosti. Meillä kävi Gleb ja eräänä iltana hän ja Volodja lauloivat vähän, ja sinä tulit mieleeni, että kuuntelet nyt siellä belgialaisia. Gleb oli vieraanamme 4 päivää, hän oli täällä ilman Zinaa, kun Elvira Ernestovna oli sairaana eikä Zina voinut jättää häntä. Kävivät metsästämissä, mutta suurimman osan ajastaan Gleb luki „markkinoiden” kahta ensimmäistä lukua. Luuletko, että „markkinat” on jo valmis? Ei lainkaan. Kokonaan valmiiksi se tulee vasta helmikuuhun mennessä. Volodja kirjoittaa yhä aamusta iltaan, muuhun häneltä ei jää miltei lainkaan aikaa.

Suutelen sinua hellästi. Äiti myös. Kaikkea hyvää.

Sinun *Nadja*

*Lähetetty Shushenskojen kylästä
Brüsselin (Belgia)*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden 5. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

A. I. ULJANOVA-JELIZAROVALLE

Marraskuun 22 pnä.

A. I.

Jo pitkään aikaan en ole kirjoittanut „kotiin”, kuten yleensä sanon. Tänään aion totuttuun tapaan rupatella kaikenlaista, en vain tiedä mistä aloittaisin, olen jo unohtanut, mitä viime kerralla kirjoitin. Suu-

rimpana tapahtumana viimeaikaisessa elämässämme oli tietysti „tutkielmien ja kirjoitusten” saapuminen. Olimme niitä odottamalla odottaneet, sitten vedimme ristin päälle, ja postin saapumisen edellä Volodja sanoi pessimistisesti: mitäpä erikoista posti voi tuoda? Vihdoin eräänä harmaana aamuna havaitsimme volostilaispojan kiipeävän aidan yli jonkin valtavan suuren kollin kanssa: siinä tuli lukemattomia „tutkielmia”, jotka oli kääritty volostin postimiehen turkkiin... Mieliäla muuttui nopeasti... Mutta se oli kauan sitten. Nyt Volodja on jo syventynyt päättäväisesti ja lopullisesti markkinoihinsa, ajan suhteen on hirveän ahnas, Prominskien luona emme ole käyneet enää moneen kuukauteen, Volodja pyytää herättämään aamuisin kello 8 ja jopa 7¹/₂, mutta herättämiseni menee tietysti tavallisesti tyhjiin, hän murisee jotain, vetää peitteen päänsä yli ja nukahtaa jälleen. Viime yönä puhui unissaan jotain hra N. —onista ja luontaistaloudesta... Markkinoiden lisäksi hän harrastaa luistelua. Volodjan ja Oskarin aloitteesta talomme luokse joelle tehtiin luistinrata, apuna siinä olivat opettaja ja eräitä muita asukkaita. Volodja luistelee mainiosti, kätensäkin työntää harmaan takkinsa taskuihin kuin tosi urheilija ainakin. Oskari luistelee huonosti ja hyvin varomattomasti, siksi lankeilee loputtomasti. Minä en osaa luistella lainkaan; minulle laitettiin sinne nojatuoli, jonka varassa yrittelen (luistelemassa olen käynyt muuten vain 2 kertaa ja olen jo vähän oppinut), opettaja odottaa vielä luistimia. Paikalliselle väestölle me olemme ilmainen näytelmä: ihmettelevät Volodjaa, pitävät lystiä minun ja Oskarin kustannuksella ja pureksivat ahkerasti pähkinöitä heitellen kuoret meidän mainiolle luistinradallemme. Dzhenni suhtautuu luistinrataan hyvin kielteisesti, se tykkäisi paremminkin porhailtaa kylän raittia, työntää kuononsa lumeen ja tuoda Volodjalle kaikenlaisia harvinaisuuksia kuten vanhoja hevosenkenkiä. Äiti arastelee luistinrataa. Tässä äskettäin oli kaunis päivä ja me otimme hänet puoliväkisin ulos, jää oli silloin joella mainio, läpikuultava. Kun sitten lähdimme kulkemaan jäätä myöten, niin äiti jotenkin luiskahti, kaatui ja löi päänsä verille, sen jälkeen hän pelkää luistinrataa vielä enemmän. Volodjaan äiti on tyytymätön: hiljattain Volodja luuli aivan rehellisesti teertä hanheksi, söi ja kehui: hyvää hanhea, ei ole rasvaista. On meillä vielä eräs ajanviete. Jouluksi aiomme lähteä kaupunkiin, siihen mennessä Volodja valmistaa shakkinappulat, aikoo otella Lepeshinskin kanssa elämästä ja kuolemasta. Shakkinappuloita Volodja leikkaa kaarnasta, tavallisesti illoin, kun on jo lopen väsynyt kirjoittamiseen. Toisinaan hän kutsuu minut neuvonpitoon: minkälainen pää pitäisi tehdä kuninkaalle tai minkälainen vyötärö kuningattarelle. Shakkinappuloista minulla on hyvin epäselvä käsitys, ratsun sotken lähettiin, mutta neuvoja annan rohkeasti ja shakkinappuloista tulee erinomaisia. Olen kuitenkin alkanut

lörpötellä aivan tyhjänpäiväistä. Suutelen hellästi sinua ja Maria Aleksandrovnaa, miesväelle terveiseni. Äiti lähettää kaikille terveiset.

Aurinko paistaa tänään kirkkaasti ihanalta sinitaivaalta, mainiota on taas luistella. Hyvästi nyt kuitenkin.

Nadja

*Kirjoitettu marraskuun 22 p:nä 1898
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden 5. numerossa*

Julkaistaan käsikirjottuksen mukaan

12

M. A. ULJANOVALLE

Tammikuun 10 p:nä 1899.

Rakas Maria Aleksandrovna, suuri kiitos kirjeestä ja postipaketista. Pakettia emme ole vielä saaneet, kun meillä on uusi postimies ja kirjattujen kirjeiden kanssa syntyi sekaannusta. Ensiksi postimies otti luoksepääsemättömän ilmeen ja kieltäytyi ottamasta valtakirjaa kirjeiden vastaanottamiseksi, mutta nyt on kaikki hyvin. Pyhät vietimme Minusissa erinomaisesti, virkistyimme pitkäksi aikaa. Jouluksi saapui kaupunkiin melkein koko piirikunta, joten Uudenvuoden otimme vastaan suurella joukolla ja hyvin iloisesti. Poistuessaan kaikki sanoivat: „Uudenvuoden otimme vastaan erinomaisesti!” Tärkeintä oli, että mieliala oli korkealla. Keitimme glögiä; kun se oli valmista, asetimme kellon viisarit osoittamaan 12 ja saatoimme vanhan vuoden kunnialla, kaikki lauloivat kuka miten osasi, esitettiin kaikenlaisia hyviä maljoja: „äitien malja”, „poissaolevien tovereiden malja” j.n.e. ja lopuksi tanssittiin kitaramusiikin tahtiin. Eräs toveri piirustaa hyvin ja hän lupasi piirustaa eräitä Uudenvuoden vastaanoton kohokohtia. Siispä jos hän täyttää lupauksensa, Te saatte selvän käsityksen Uudenvuoden vastaanotostamme. Yleensä vietimme ajan juhlien, Volodja pelasi shakkia aamusta iltaan ja... voitti tietysti kaikki; kävimme luistelemassa (Volodjalle lähetettiin Krasnojarskista lahjaksi Merkurius-luistimet, joilla voi ottaa „jättiläisaskelia” ja tehdä kaikenlaisia temppuja. Minulla myös on uudet luistimet, mutta uusilla samoin kuin vanhoillakin luistelen huonosti, oikeammin en luistele, vaan siirtelen jalkojani kuin kana, liian konstikasta on tuo taito minulle!), lauloimme kuorossa, jopa ajelimme kolmivaljakolla! Mutta kyllä me näännyttimmekin isäntävään! He itsekin

myönsivät, että jos olisi ollut vielä yksi sellainen päivä, he eivät olisi kestäneet. E. E. on paljon paremman näköinen kuin Pietarissa huolimatta sairaudestaan (hän ei voi lainkaan syödä lihaa eikä leipää). Hän on hyvin tyytyväinen heidän perheensä muovautumiseen ja pelkää vain Venäjälle paluuta. Muissa ei ole kehumista. Erikaisen huonolta näyttää Tonetshka, jota vaivaa vähäverisyys ja ekseema. Zinakin on laihtunut ja hermostunut. Meidän maalaista tervettä näköämme kaikki ihmettelivät ja E. E. sanoi, että minä olen paljon lihavampi kuin Zinotshka. Äiti ei matkustanut pyhiksi ja ikävöi kovasti. Laskiaiseksi kaikki lupasivat tulla meille Shushiin. Me kaikki shushenskojelaiset Oskaria ja Prominskia myöten haaveilemme vieraiden saapumisesta ja olemme jo suunnitelleet, ketä minnekin sijoittaa, millä heitä olisi paras kestää j.n.e.

Laskiaiseen on kuitenkin vielä pitkä aika, toistaiseksi ryhdyimme arkisiin töihimme, puhdistimme luistinradan, Volodja pitää kiirettä markkinoidensa kanssa. Sain myös 24/XII päivätyn Anjan kirjeen, hänelle en kirjoita erikseen, sillä pitäisi kirjoittaa aivan samaa, hänelle vain pieni huomautus. Hän on suutuksissaan siitä, että annan kirjeeni Volodjan „toimitettavaksi”, mutta minähän kirjoitan shushenskojelaisesta elämästämme useimmissa tapauksissa leikkillisessä sävyssä ja niissä Volodjakin saa osansa, sellaisia kirjeitä en tietenkään kirjoitaisi, ellen antaisi niitä ensin hänen luettavakseen.

Écrivainin vaimolta sain tässä kirjeen, josta selvisi, että kaksi hänen meille lähettämäänsä kirjettä oli hävinnyt. Harmillista! Valokuvastani. Jo keväällä pyysin lähettämään Teille sen kotitekoisen valokuvan, joka Teitä miellytti. Nähtävästi pyyntöäni ei ole täytetty. Kirjoitan nyt, että tilaisivat viimeisiä valokuviani ja lähettäisivät Podolskiin. En tiedä tuntisinko minäkään D. I:tä, jos kohtaisin hänet kadulla, toisenlaisissa olosuhteissa ehkä tuntisin. Niin, Blosin otti luettavakseen Vasili Vasiljevitch ja vei mukanaan tehtaalle, pyysi jättämään sen hänelle joksikin aikaa. Zinaida Pavlovna aikoi kirjoittaa siskolleen Tulaan, että tämä lähettäisi oman Blosinsa Podolskiin. No niin, lopetan. Syleilen hellästi Teitä ja Anjaa, lähetän terveiseni kaikille. Äiti myös.

Teidän *Nadja*

*Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehdessä 6. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Rakas Maria Aleksandrovnal suuri kiitos postipaketista, mutta se on vain liiallista hemmottelua. Yleensä puhuen olen aika perso makealle. Puolustukseksi sanon, että se on „organismien tarvetta”, pitäähän sitä jotain sanoa. Nykyisin muuten käännytän Volodjaa omaan uskooni, ruokin häntä kroonillisesti makealla jokaisen päivällisen ja illallisen päätteeksi, joka kerta hän sanoo, että se on „kuohuttavaa”, mutta syö kuitenkin ja mielihyvän. Vaikka meillä onkin riittävästi syöntikykyä, niin osan makeasta aiomme jättää laskiaiseksi, jolloin meille saapuu vieraita ja meillä tulee olemaan maailman mainiot pidot. Pitää kuitenkin lopettaa. Syleilen hellästi. Suutelen Anjaa, terveiseni kaikille.

Teidän Nadja

*Kirjoitettu tammikuun 17 p:nä 1899
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omalle”*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

Tammikuun 24 p:nä.

Rakas Manjal varmaankin ajattelet: on siinäkin epäluotettava ihminen, lupasi kirjoittaa, mutta ei kuulu sanaakaan. Se on totta ja minua sietää torua. Olen jo kauan sitten aikonut kirjoittaa, mutta olen yhä vain lykännyt toistaiseksi. Ensinnäkin sinulle pitää kertoa, miten vietimme joulua. Hyvin hauskasti. Kaupunkiin saapui koko piirikunta, suurin osa muuten 3—4 päiväksi. Shushissa meillä on vähän väkeä ja siksi oli hyvin mieluista olla ihmisten seurassa. Nyt tunnemme koko piirikunnan. Ajan vietimme juhlien ja huvitellen: luistelimme, minulle naurettiin, mutta Minusin jälkeen olen edistynyt. Volodja oppi Minussa paljon luistelutemppeja ja ällistyttää nyt Shushenskojen asukkaita erilaisilla „jättiaskelilla” ja „espanjalaisilla hypyillä”. Toisena huvitukseksi oli shakki. Pelattiin kirjaimellisesti aamusta iltaan. Vain minä ja Zina emme pelanneet shakkia. Innostuin siihen muuten minäkin ja pelasin yhden pelin erään heikon pelaajan kanssa ja jopa tein hänelle matin. Myös laulettiin, laulettiin polan- ja venäjänkielellä. V. V:llä on

kitara, joten lauloimme kitaran säestyksellä. Myös luimme ja rupattelimme kylkkömme. Erikoisen hyvin otimme vastaan Uudenvuoden (Volodjaa muuten heitettiin ilmaan, näin ensimmäisen kerran tuon toimituksen ja sain nauraa kylkkömni). Laskiaiseksi odotamme vieraita meille. En tiedä saapuvatko he, mutta haluamme kovasti heidän saapuvan. En voi sanoa, että minusinskilaiset olisivat terveen näköisiä: Tonetshkalla on hirveä vähäverisyys, hän on hyvin laiha ja kalpea, Zina myös on laihtunut ja mikä pahinta — on tullut aika hermostuneeksi, myös miesväki on huonossa kunnossa. Gleb loikoi tämän tästä milloin sohvalle, milloin sängyssä. Sanomattakin on selvää, että lopon uuvutimme siellä isäntäväen, sillä viime päivinä heillä istui päivällis-pöytään 10—16 henkeä. He itsekin myönsivät, että jos olisi ollut vielä yksi sellainen päivä, he eivät olisi kestäneet. Äiti ei ollut kanssamme, pelkäsi pakkasia. — Minusin jälkeen ryhdyimme taas arkisiin töihimme. Volodja ryhtyi käsiksi „Markkinoihin”. Nyt hän kirjoittaa viimeistä lukua ja helmikuussa se tulee valmiiksi. Viime postissa sain kirjeen écrivainin vaimolta. Kirje on riemua täynnä. On saatu lupa uuden aikakauslehden „Natshalon” julkaisemiseen, lupa saatiin aivan odottamatta, nyt heillä on siellä tavaton touhu ja hyörintä. Kirjettä lukiessakin tuntuu, kuinka siellä elämä kiehuu. Kirjoittaa muun muassa, että Webbin käännös on oikein hyvä ja ilmestyy kohta. Se on mieluista. Meillä on täällä ihana tasainen talvi, Siperian hirvittävästä pakkasista ei ole toistaiseksi tietoaakaan, aurinko paistaa keväisesti ja me alamme jo puhua, ettemme huomanneetkaan kun talvi meni ohi (vaikka se ei ole vielä lainkaan mennyt). Miten sinä siellä jaksat? Näköjään sinä pidät kirjeistä lukua, mutta ei voi sanoa, että itse kirjoitat niinkään usein. Se ei ole laitaa. Kuinka laajasti näet belgialaista elämää? Ja yleensä, oletko tyytyväinen elämääsi. Kirjoita kuitenkin useammin, minä myös koetan olla sääntillisempi. Äiti suutelee sinua. Milloin matkustat kotiin? Sinusta on tainnut tulla täydellinen ranskatar. Jo etukäteen kadehdin kielitaitoasi, haluaisin kovasti taitaa perusteellisesti edes yhden vieraan kielen. Hyvästi. Kaikkea hyvää.

Nadja

*Kirjoitettu tammikuun 24 pnä 1899
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Brysseliin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omatsille”*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Huhtikuun 4 pnä.

Rakas Maria Aleksandrovna, pari viikkoa sitten kirjoitin Teille ja tavalliseen tapaan rupattelin kaikenlaista. Meillä on kaikki entisellään, kaikki ovat terveenä, ulkona on lämmin — nousee 17 asteeseen, ahoilla on paikoitellen jo aivan kuivaa ja me teemme pitkiä kävelyretkiä, näimme kaksi villihanhea ja sinisorsan. Volodja osti itselleen uudet metsästyssaappaat, joiden varret ovat melkein vyötäröön saakka, hän lukee puutarhassa, pitää jo kesäpalltoota. Minä kaivoin tässä ojaa vain leninkiin pukeutuneena, nykyisin tuumiskelen kovasti kasvi- ja puutarhaviljelyksistä ja luen syvämielisesti Glebin lähettämää tätä alaa käsittelevää kirjaa. Mitä terveyteeni tulee, niin olen aivan terve, mutta lintusen suhteen asia on valitettavasti huonosti: jostain syystä ei mitään lintusta meille kuulu. Kysytte, kuinka suuri on asuntomme. Asuntomme on suuri ja jos Te tulette, jota hyvin kovasti haluaisimme, tilaa riittää mainiosti. Muistaakseni lähetin Teille asuntomme pohjapiirroksen, en muuten muista varmasti, ehkä vain aioin. Asunnossamme on 3 huonetta, yhdessä 4 ikkunaa, toisessa 3 ja kolmannessa 1 ikkuna. Asunnossamme on tosin eräs suuri epämuikavuus: kaikki huoneet ovat läpikäytäviä, mutta kun kaikki ovat omia, niin se ei ole kovin suuri haitta. Ajattelemme Volodjan kanssa antaa Teille sen huoneen, jossa nyt asumme (3 ikkunaa) ja itse muuttaa keskimmäiseen, nykyisellä huoneellamme on se etu, ettei se ole läpikäytävä. Mutta sittenpäähän nähdään. Kysymys on vain siitä, että terveytenne sallisi Teidän saapua, rakkaani, tilaa joka tapauksessa riittää. Jos lähdette toukokuussa, niin laivassa on hyvä matkustaa. Me matkustimme ensimmäisessä laivassa, kun kaikki oli ympärillä vielä paljasta, mutta silloinkin oli kaunista, luulen, että kesällä on oikein hyvä matkustaa. Junamatka on vain verraten uuvuttava. Volodja varmaankin jo kirjoitti, että minusinskilaiset ovat peruneet aikeensa asettua Shushiin asumaan ja vuokranneet huvilan kaupungin lähetyviltä, Minusin ainoan huvilan. Pidättekö Te uinnista? Uintipaikka meillä on aika kaukana — 20 minuutin kävelymatka. Tiedän, että Anja pitää. Muistan kun olin kerran käymässä teillä Valkeasaaressa, niin kävimme Anjan kanssa sateellakin uimassa.

Saimme kaupungista „Natshalon”, Volodja on kauhean suuttunut Bulgakovin kirjoituksen johdosta ja laatii jo mielessään kirjoitusta häntä vastaan. Pitkään jouduttiin kuitenkin odottelemaan tätä „Natshaloa”. Ensiksi ajattelin, että postimies on hävittänyt postia. Postimies meillä on aikamoinen köntys: milloin hävittää sanomalehden, milloin unohtaa antaa kuitenkin, milloin taas vie kirjeet sivu. Haukun häntä mie-

lessäni joka kerta kaikilla siperialaisilla haukkumasanoin. Riittäköön kuitenkin. Tämä kirje saapuu luultavasti juuri pääsiäiseksi... Mih. Al. ja Kurnatovski tulevat ehkä meille. Näkemiin. Suutelen hellästi Teitä ja Anjaa, lähetän terveiseni kaikille. Äiti myös.

Teidän *Nadja*

*Kirjoitettu huhtikuun 4 pnä 1899
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaistaan ensi kerran,
käsikirjoituksen mukaan*

16

M. A. ULJANOVALLE

Kesäkuun 20 pnä.

Rakas Maria Aleksandrovna, kokonainen iäisyys on kulunut siitä kun teille viimeksi kirjoitin, jotenkin ei tullut kirjoitettua, etenkin kun ajattelin, että ehkäpä Te vielä tulettekkin tänne. Nyt en halua enää lykätä kirjoittamista. Me elämme kaikki entiseen tapaan. Volodja lukee uutterasti kaikenlaista filosofiaa (se on nyt virallisesti hänen ammatinsa), Holbachia, Helvétiusta y.m. Nauran, että tuo filosofia imeytyy häneen niin, että kohta hänen kanssaan pelottaa keskustella. Riistan pyyntiä ei ole toistaiseksi minkäänlaista, siksi kuuluisaa pyssyä ei juuri lainkaan oteta kotelostaan. Käymme säännöllisesti joka päivä uimassa ja kävelemässä, keräämme suolaheinää, marjoja j.n.e., ja Volodja kerää noita kaikkia metsämiehen innolla, aivan ihmettelin tässä nähdessäni hänen nyhtävän suolaheinää kaksin käsin... Metsästyksestä on paljon juttua, aikovat kaikkialle, jonnekin 40:lle järvelle, missä on niin paljon riistaa, että voi kerralla saada täyden kuorman j.n.e. Kaikki se tulee pietarinpäivän jälkeen. Pietarinpäivän jälkeen aiomme matkustaa myös Minusiin, lähdemme ehkä laivalla, lupa meillä jo on. Hiljattain meillä oli vieraita: ensinnäkin Anatoli vaimoineen ja sitten Lepeshinski vaimonsa ja kolmikuukautisen tyttänsä kanssa. Anatoli on hyvin huonon näköinen, hän tuskin paranee, vaimo on aivan murtunut, sellainen hiljainen. Nyt ei Anatolia auta enää täkäläinen suotuisa ilmastokaan. Niiden kahden päivän aikana, jotka Lepeshinskit olivat meillä, asunnossamme kuului aina hälinää, lapsen itkua, kehtolauluja j.n.e. Heillä on oivallinen tyttönen, mutta he ovat kumpikin niin helliä vanhempia, etteivät anna tyttöselle hetkenkään rauhaa, vaan laulavat, tanssivat hänen kanssaan, hypittävät häntä. Meille ei ole lähetetty keitään uusia, ja kesän tultua myös Oskari ja Prominski näyttäytyvät harvemmin, he kumpikin laittavat kasvitarhaa. Me äidin kanssa istutimme myös

kaikenlaisia kasveja (jopa meloneja ja tomaattejakin) ja syömme jo kauan aikaa omaa retiisiä, salaattia ja tilliä. Istutimme myös kukkia, reseda jo kukkii, muut kukat (leukoja, tuoksuherne, satakauno, keto-orvokit, leimukukat) kukkivat enemmän tai vähemmän läheisessä tulevaisuudessa, joka tapauksessa kukkatarha tuottaa äidillekin iloa. Täksi kesäksi meille jäi se tyttö, joka meillä oli talvella, ja siksi ei taloudesta ole huolta. Kun täältä pois matkustamiseen jäi enää 7 kuukautta, niin keskustelu kiertyy meillä usein Venäjälle palaamiseen. Volodja aikoi kirjoittaa Teille sitä koskevista suunnitelmistamme. Miten siellä jaksatte? Oletteko parantunut kuumeesta ja Anjuta yskästä? Anjutalle en vastannut, mutta älköön suuttuko, minähän ajattelin rupertella hänen kanssaan oikein kunnollisesti sitten tavatessamme. Hyvin ikävää, ettette tule tänne, mutta nyt ei Venäjälle palaamisemmekaan ole enää pitkälti, jos pääsemme täältä ajoissa lähtemään, niin helmikuussa olemme jo kotona, Venäjällä. Silloin näette, kuinka Volodja on parantunut Shushenskojessa, häntä ei voi verratakaan Pietarin aikoihin. Syleilen Teitä hellästi, rakkaani, älkää vain sairastelko. Anjuttaa ja Manjashaa suutelelän lämpimästi, M. T:lle ja D. I:lle terveiseni. Äiti lähettää kaikille terveisensä.

Teidän Nadja

*Kirjottettu kesäkuun 20 p:nä 1899
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaisu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehdessä 8.—9. numerossa*

Julkastaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Heinäkuun 3 p:nä.

Rakas Maria Aleksandrovna, eilen sain Teiltä 16/VI päivätyn kirjeen. Lähetämme postin tänään, sillä tänään aiomme lähteä vieraisiin. Lähdistämme tulee muuten tuskin mitään, sillä alkaa „pogoda“ *. Se on varmasti Volodjan syytä: kehui aina, että „ilma on hyvä“, ja niinpä siitä on tullutkin aivan mahdoton. Joka päivä tuulee, paukuttaa ikkunaluukkuja. Kylmiä säitä ei muuten ole ollut ja käymme entiseen tapaan kävelemässä joka päivä. Vaikka nyt on jo alkanut metsästyskausi, Volodjaa ei metsästyskiihko ole vielä vallannut, kävi pari kertaa met-

* Ks. tätä osaa, s. 75. Suom.

sällä, ampui teeriä ja söimme niitä kylliksemme. Nykyisin valmistaudumme yhä lähtemään vieraisiin: meillä on lupa käydä kaupungissa, mutta toistaiseksi lupa on volostissa emmekä itse tiedä, lähdemmekö vai emme. Olimme jo valmiit lähtemään, mutta osoittautuikin, että Vasili Vasiljevitch on tehtaalla ja tullessaan sieltä takaisin poikkeaa meillä ja pyytää meidät mukaansa, mutta me olemme jo kutsuneet Glebin ja Zinan siihen aikaan meille... Haluttaa tavata Zinaa ja rupertella hänen kanssaan, en ole nähnyt häntä pitkään aikaan. Tovereiden tapaamisen jälkeen jää vain aina jonkinlainen tyydyttämättömyyden tunne, aiot rupertella minkä mieli haluaa, mutta kun sitten tapaat heidät, niin keskustelut jotenkin itsestään siirtyvät taka-alalle, kun taas etualalle työntyvät erilaiset huvimatkat, shakki, luistelu j.n.e. Ja tuloksena on pikemminkin väsymys kuin tyydytys. Mutta joka tapauksessa tapaamiset ovat kuitenkin oikein hyvä asia. Jermakovskojesta kirjoittavat, että Anatoli on hyvin huonona. Lepeshinskin vaimo on välskäri ja hän arvelee, ettei loppu ole enää kaukana. Jermakovskojen lääkäri on suuri optimisti ja vakuuttaa Dominikalle, että toivoa vielä on. Mitä Mih. A.:han tulee, niin hän on yksin, sillä hänen morsiamensa on siirtänyt tulonsa kesän loppuun. Jermakovskoje on nykyisin väkirikkein paikka piirikunnassamme. Olen aina ajatellut, että kun lähettäisivät Shushiin vielä ketä hyvänsä, mutta ei, eivät ole lähettäneet ketään. Syksyllä päättyy Prominskin karkotusaika ja heillä on nyt kysymys siitä, saavatko he kyydin valtion laskuun vai eivät. Omalla kustannuksella he eivät voi matkustaa, perhe on suuri — 8 henkeä. Tänä aikana olemme tottuneet shushenskojelaisiin tovereihimme, ellei Oskari tai Prominski jostain syystä jonain päivänä käy, niin on kuin jotain puuttuisi... Miksi se Lirotshka ikävöi! Tänne hän kirjoitti, että hänellä on hyvin paljon tehtäviä ja että hän nousee aamuisin klo 5—6 ehtiäkseen tehdä kaikki. Tosin hänen tehtävänsä ovat kaikki sellaisia, jotka tuottavat hänelle vähän tyydytystä, mutta sillehän ei mitään voi, Kazatshinskojessa ei ole sen parempi kuin muilla paikkakunnilla. Haluaisin kovasti tavata häntä, mutta tuskin tapaan. Jos hänet siirretäänkin nyt meidän seuduillemme, niin vasta sitten, kun meitä ei enää täällä ole. No niin, näkemiin. Suutelen Teitä hellästi. Äiti lähettää paljon terveisiä. Joko Anjuta matkusti? Ellei vielä matkustanut, niin suudelkaa häntä hellästi puolestani, Manjaa myös.

Teidän N. Ul.

*Kirjottettu heinäkuun 3 p:nä 1899
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille”*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Rakas Maria Aleksandrovna, pitkään aikaan ei ole tullut kirjoitettua Teille, en ole vastannut Manjashallekaan hänen 14/IX päivätyyn kirjeeseensä, omatuntoni vähän soimaa siitä. Uutta meillä ei ole mitään, joten ei ole mitä kirjoittaa, meidän jokapäiväisen elämämme olen kuvannut jo moneen kertaan. Pari päivää sitten meillä kävi Kurnatovski ja kertoi jermakovskojelaisista. Dominika synnytti pojan, mutta sairaan — arvelevat saaneen tuberkuloositartunnan, itse hän yhä sairastelee ja on hyvin murheellinen. Mih. Al. hyväksyttiin sotamieheksi ja hän on vapaa viimeisiä kuukausia, joulukuussa pitää matkustaa kuka ties minne, mutta toistaiseksi hänellä on paljon työtä. Hänen vaimonsa vähän sairastelee, ikävöi ja kävelee huvikseen kasvitarhassa vasikan ja Kurtashka-koiran kanssa. He aikovat tulla meille heti rekikelin tultua. Niinä kahtena päivänä, jolloin Kurnatovski oli meillä vieraisissa, miesväki lähti jo aamusta metsästämään, Kurnatovski on innokas metsästäjä. Kazatshinskojesta ovat jollekin kirjoittaneet, että sieltä on hävinnyt Jakobova, täällä kysellään häntä kaikkialla, jermakovskojelaisilta on kysely, eikö hän ole ollut Jermakovskojessa, heidän tietojensa mukaan hän oli ollut siellä viikko sitten. Huhuillaan, että hän on paennut ulkomaille, joku on muka nähnyt hänet Berliinissä. Se siitä.— Meillä on jo syksy, kohta saamme luistella. Se onkin parempi, sillä kävelyretket ovat alkaneet jotenkin kyllästyttää, ja Volodjaltakin loppuu kohta metsästys. Nykyisin hän ahertaa Webbin kimpussa. Hän joutuu työskentelemään yksin, sillä kahden menisi aikaa vielä enemmän. Työ on verraten ikävää, sillä käännös on huono, pitää miltei uudestaan kääntää. Minä taas en oikeastaan tee mitään, mutta mihin aika menee, sitä en tiedä. Nyt jää täältä matkustamiseen 3 kuukautta ja 13 päivää, siis hyvin vähän. Lähetin jo poliisidepartementtiin pyynnön, että minut laskettaisiin Pskoviin. Äiti aikoo puolestaan esittää samanlaisen pyynnön. No niin, näkemiin. Suutelen hellästi. Terveiseni kaikille.

Teidän *Nadja*

*Kirjoitettu lokakuun 17 pnä 1899
Lähetetty Shushenskojen kylästä
Moskovaan*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehden 8.—9. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

28/III.

Sinulta samoin kuin Anjutaltakaan ei ole ollut jostain syystä pitkään aikaan kirjeitä. Viimeinen kollektiivinen kirjeeni ei teitä näköjään tyydyttänyt, kirjoittaminen kävi silloin jotenkin huonosti. Hiljattain siperialaiset toverimme haukkuivat minua kovasti „kollektiivisen” kirjeen johdosta, Volodjakin sai osansa: hän kirjoitti 20 riviä käsittävän kirjeen viidelle henkilölle ja halusi siitä hyvästä saada 5 kirjettä. Hänelle naurettiin. No niin. Onnittelen sinua, rakas Marusja, ja toivotan kaikkea hyvää. Kun Maria Aleksandrovnalle kirjoittamassani kirjeessä jo rupattelin kaiken itsestäni, niin kirjoitan tässä yhteisistä tuttavistamme. Täällä kävi Jegor. Olin hyvin iloinen, kun sain tavata häntä, sillä en tiennyt enää mitä hänestä ajatella. Hän on vilkas ja pirteä. Rupatteli kaiken aikaa taukoamatta. Kertoi Vasili Vasiljevitshin saaneen hyvän toimipaikan Omskissa, Tonja oli synnyttänyt tytön, kumpikin olivat olleet terveinä, E. E. on riemuissaan tyttärentyttärestä (ensimmäiseen hän suhtautui verraten välinpitämättömästi). Myös Gleb on saanut hyvän, veturivarikon apulaisjohtajan, paikan lähellä Tomskia. Zina on toistaiseksi Nizhne-Udinskissa. Heillä on siis kaikki hyvin. Sitä vastoin M. A. paralla on Riiaassa huonot oltavat. Hän kirjoitti, että elämä kasarmeissa on pakkotyötä pahempaa: yksin ei lasketa minnekään, vaan aina sotamiehen saattamana, ja lasketaankin vain kauppaan. Häneltä otettiin pois kaikki kirjat lukuunottamatta saksalaista sanakirjaa ja siviilioikeutta. Ruokitaan huonosti. Omaa ei voi tuoda mitään, varastetaan silmänräpäyksessä. Vaatetus on niin huono, että täytyy ostaa omaa. Ja mikä pahinta, M. A. pantiin juuri siihen komppaniaan, joka ampui työläisiä, sotilaat saivat kukin 10 rpl palkinnon työläisen murhaamisesta, ja kulkuvartiossa ollessaan sotamiehet ampuivat omasta aloitteestaan. Se siitä. Minusinskilaiset toverit ovat kaikki terveinä. Hiljattain sain sieltä kirjeen, josta olin hyvin iloinen. Yleensä en olisi luullutkaan, että olen niin kiintynyt kaikkiin minusinskilaisiin. Baramzin, jolle jätimme koiramme, aikoo lahjottaa meille (oikeastaan Volodjalle) sen kuvan, hän piirustaa oikein hyvin. Yleensä meidän koiramme voi hyvin ja siitä on tullut kaikkien lemmikki. Koirasta mainitessani tuli mieleen Lirotsjka. Tässä kerran hän lähetti minun kauttani pyyntöjä ja eräs niistä sisälsi mitä yksityiskohtaisimpia tietoja jostain kurjasta rakista. Eräs yhteinen tuttavamme sai häneltä äskettäin kirjeen ja lähetti minulle siitä otteita. Kirjeen teoreettinen osa ei minua miellyttänyt, hän sanoo, että teoreettisessa suhteessa Bernstein ei anna mitään. „Se on jotain idiotismia!”, mutta hänen kirjansa

käytännöllinen merkitys on muka valtava, hän on muka kiinnittänyt huomiota joukkojen tarpeisiin, kutsuu elämään, konkreettisuuteen. Kirjan menestyksen selittää johtuvan siitä, että ortodoksinen suunta on alkanut jo kovasti tympäistä. Päätöslauselmasta * hän sanoo, että siinä energia pyrkii purkautumaan siten, että keksimällä keksitään tie, jota kehityksen pitäisi kulkea. Yleensä Lirotshka on minulle tätä nykyä jokin X. Ennen mielipiteemme kävivät ihmeen hyvin yhteen, mutta kolmen viime vuoden aikana hänelle on jotain tapahtunut, en tunne häntä lainkaan. Kun tapaisimme, niin voisimme ehkä päästä yhteisymmärryksenkin, mutta kirjeenvaihto ei meiltä mitenkään luonnistu. Hän ei ole se Lirotshka, jonka tunsin; sumusta, säästä y.m.s. ei kannata kirjoittaa, mutta muusta hän nähtävästi ei halua eikä siitä jostain syystä tulekaan mitään. Totta puhuen en voi mitenkään sulattaa hänen naimisiinmenoaan. Hänen miehensä tuntuu minusta jollain tavoin rajoittuneelta ja itsevarmalta. Riittääköön kuitenkin tästä aiheesta.

Näkemiin. Suutele Anjutaa ja sano M. T:lle terveiset minulta.

Sinun *Nadja*

*Kirjoitettu maaliskuun 28 p:nä 1900
Lähetetty Ufasta Moskovaan*

*Julkaistu ensi kerran v. 1925
„Proletarskaja Revoljuštija“
aikakauslehden 11. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

20

M. I. ULJANOVALLE

Moskova. Bahmetjevskaja-katu, Sharonovin talo, 25.

HKV Maria Iljinitshna Uljanova

30/III.

Rakas Manjasha!

Toissa päivänä lähetin sinulle ja M. A:lle kirjeen ja eilen sain kirjeen teiltä. Olen hyvin iloinen, että M. A. ehkä matkustaa Volodjan luo, minä taas en nähtävästi pääse vielä kohtakaan matkalle. Niin, Volodja on kovasti laihtunut, se on tapahtunut viime aikoina, sillä hän oli hyvässä kunnossa. Luulen, ettei siihen ole niin suuressa syyssä katarri

* Kysymyksessä on nähtävästi „Venäjän sosialdemokraattien vastalause“ (ks. Teokset, 4. osa, ss. 151—165). *Toim.*

kuin unettomuus. Viime aikoina hän ei voinut kunnollisesti nukkua. oli rauhaton lähdön edellä, pakkasetkin olivat kovia, joten hän ei käynyt ulkoilemassa lainkaan. Kun lähdimme matkalle, Volodja ilostui heti ja alkoi sekä syödä että nukkua ihmisiksi. Luulen, että katarrista hän pääsee terveysvesillä, jotka häntä silloin niin hyvin auttoivat. Volodja muuten pitää huolta terveydestään. Hän kirjoittaa, että häntä ruokitaan hyvin. Harmillista kuitenkin on, että hänen pitää elää erossa perheestä.

Kirjeestäsi päätelin, että Juli on poikennut teillä, siksi kaikki uutiseni olivat vanhentuneita.

Lähetän sinulle käännökseni ja kirjan. Kaikki alleviivatut kohdat ovat sellaisia, joita en ymmärrä, sitä paitsi luulen, että olen kääntänyt paljon muutakin päälaelleen. En taida kieltä lainkaan, ja sanakirjasta on apua vähän, yksi ja sama virke saa minulla usein monta merkitystä. Siksi tarkasta koko käännös ja korjaa siellä, missä olen metsässä. No niin. Näkemiin, rakas englannittareni. Suutelen hellästi M. A:ta ja Anjaa.

Sinun N. U.

*Kirjoitettu maallskuun 30 pnä 1900
Lähetetty Ufasta*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille“*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Heinäkuun 26 pnä.

Rakas Maria Aleksandrovna,

sain juuri Volodjalta kortin jo Itävallasta... Mutta kauanpa kirjeet viipyvät matkalla, tämän kortin sain kahdeksantena päivänä, siis yleensä puhuen tulen saamaan Volodjalta kirjeet yhdeksäntenä tai kymmenentenä päivänä. Volodja kirjoittaa voivansa mainiosti, josta olen tietysti hyvin, hyvin iloinen. Kuinka Te jaksatte? oletteko terve? meillä on nyt loan ja sateiden jälkeen ollut erinomaisia päiviä. Varmaankin myös teillä on nyt siellä mainio sää ja voitte nauttia kesästä. Täällä on nyt hyvä. Sääli, että Teille ja Anjutalle jäi Ufasta niin epäedullinen kuva: silloin oli sellainen tympäisevä kuumuus ja meillä oli vielä paljon järjestämättä. Asumme yhä vielä samassa asunnossa, mutta nyt todennäköisesti muutamme jo kohta talviasuntoon, se on mainio, jo kokeiltu,

viistosuuntaan meistä. Minä olen nyt aivan terve, äiti myös. Hän lähettää kaikille terveisensä.

Ufassa ollessaan Volodja kirjoitti Filippoville pisteliään kirjeen sen johdosta, kun tämä oli julkaissut hänen kirjoituksensa niin vääristelystä muodossa *. Kun Volodja oli jo matkustanut täältä, Filippovilta tuli kirje, jossa hän yrittää sotkea asian: „Kunnioitettava herra, on mahdollista korjata asia, lähetän Teille Skvortsovin artikkelin käsi-
kirjoituksen, jotta voisitte vastata siihen. Pyydän hartaasti ottamaan huomioon sensuuriolot ja kirjoittamaan lyhyesti.” Täten hän halusi kohteliaisuudellaan, artikkelin lähettämällä lepyttää Volodjaa, mutta parin päivän kuluttua muutti mieltään ja lähetti toisen kirjeen, ei enää V. I:lle, kuten ennen, vaan hra Uljanoville annettavaksi. Jo ulkomuotonsa puolesta kirjeen piti merkitä ylenkatseellisuutta: puoli arkkiä rypistettyä paperia, kirje oli kirjoitettu remingtonilla ja lyötyyn tekstiin oli tehty korjauksia. Kirje oli tyhmän parjaava, mies ei näy käsittävän, mitä puhuu. Kirjoitin hänelle, että molemmat kirjeet sain, mutta en voi lähettää niitä nyt Volodjalle, koska en tiedä hänen osoitettaan, kun saan sen tietää, niin lähetän heti; käsikirjoituksen taas palautan, sillä jos se lähetetään ulkomaille, niin vastauksen julkaiseminen viivästyy kovasti, mikä tuskin on mieluista tekijälle. Volodja ei luultavasti haluaisi käyttää hyväksi tuon hölmön suosiollisuutta. Myös Skvortsovin artikkeli on hyvin parjaava. Samoja tarkoituksettomia sitaatteja Marxilta ja vastustajan täydellistä ymmärtämättömyyttä. Sellaisen henkilön kanssa ei ole mielenkiintoista polemisoidakaan. En tiedä, ryhtyneekö Volodja vastaamaan hänelle.

Volodjan matkustamisen jälkeisenä päivänä meillä kävi Maria Andrejevna **. Hän on hyvin herttainen ja hirveän ystävällinen. Minua alkoi aivan hävettää: en lainkaan osaa olla ystävällinen. Aioin ilmaista ystävällisyyttäni, tarjoutua hänelle avuksi hillon keittämisessä, mutta muistin ajoissa, etten ollut milloinkaan hilloa keittänyt ja siksi saatan keittää luoja ties mitä... He tulevat asumaan koko talven maalla... No niin, näkemiin. Suutelen hellästi Teitä ja Anjutaa, Manjashalle kirjoitan vähän erikseen.

Teidän Nadja

*Kirjoitettu heinäkuun 26 pnä 1900
Lähetetty Ufasta Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden 11. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* V. I. Leninin kirjoitus „Epäkritiillistä kritiikkiä (‘Nautshnoje Obozrenijen’ 12. numerossa v. 1899 julkaistun hra P. Skvortsovin kirjoituksen ‘Tavarafetisismi’ johdosta)” (ks. Teokset, 3. osa, ss. 543—566). *Toim.*

** M. A. Gratshevskaja — V. I. Leninin serkku äidin puolelta. *Toim.*

M. I. ULJANOVALLE

Heinäkuun 26 pnä.

Rakas Manjasha, kiitos kirjoista ja valokuvasta — se on varmaankin sinun ansiotasi — sekä Volodjan kirjeeseen kirjoittamistasi riveistä. Olen jo kauan aikonut kirjoittaa, mutta aina olen vain lykännyt. Kuinka te kaikki siellä jaksatte? en ole saanut teistä pitkiin aikoihin, kokonaiseen iäisytyteen mitään tietää. Milloin aiotte muuttaa kaupunkiin, minkälaisia suunnitelmia sinulla on talven suhteen. Kun sain Volodjalta kirjeen, jossa hän kirjoitti Maria Aleksandrovnan ja Anjutan tulevan hänen kanssaan tänne, tulin hyvin iloiseksi ja kuvittelin, kuinka juttelen Anjutan kanssa yhdestä ja toisesta. Halutti keskustella monista asioista. Mutta kun he saapuivat, niin pääni meni jotenkin aivan pyörälle ja kaikki ajatukset sekaantuivat, ja kaiken lisäksi vielä nuo sivulliset vie-raat. Loppujen lopuksi kävi niin, etten keskustellut kunnolleen hänen kanssaan kertaakaan, ja milloin nyt hänet seuraavan kerran tapaan. No ei mitään, sittenpäähän näkyy, Ufassa oloa minulle jäi kaiken kaikkiaan 7¹/₂ kuukautta — aika menee nopeasti. Hankin itselleni työtä, annan oppitunteja ja itse otan saksan kielen tunteja. Löysin Berliinin saksalaisen — suostui vastahakoisesti keskustelemaan kanssani kaksi kertaa viikossa. Toistaiseksi olemme keskustelleet vain kerran, saksalainen on puhelias ja asia nähtävästi luonnistuu. Sitä paitsi olen ryhtynyt lukemaan hyvin typeriä saksankielisiä romaaneja ja olen niin syventynyt saksan kieleen, etten käy missään, ja ihmispelkokin on vallannut minut, ei haluta minnekään. No niin, hyvästi, syleilen hellästi.

N. Ul.

P. S. Sanoiko Volodja sinulle, että luonasi tulee käymään täältä eräs neiti, hänen vanhan ystävänsä sisarentytär, kerro hänelle kaikki, mitä voit, opiskelusta Brysselin yliopistossa.

*Kirjoitettu heinäkuun 26 pnä 1900
Lähetetty Ujasta Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille“*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Podolsk (Moskovan kuvern.). Kedrovan talo.
HKV Maria Aleksandrovna Uljanova

Elokuun 26 pnä.

Rakas Maria Aleksandrovna!

Taaskin olen ollut kauan kirjoittamatta Teille, mutta kun joutuu kirjoittamaan aina vain itsestään, niin se on kovin ikävää. Kirjoitan kuitenkin. Olen aivan terve, myös äiti on terve. Jo kolme viikkoa on kulunut siitä, kun muutimme uuteen asuntoon. Tämä asunto on hyvin mukava: kaksi pientä huonetta ja keittiö, puutarha aivan akkunan alla, huoneet on uudelleen kunnostettu, isäntäväki hyvä. Ennen asuimme tässä samassa asunnossa, mutta nyt tämä on aivan toisen näköinen. Osoitteemme: *Prijutskaja-katu, Kulikovan talo*. Yleensä olemme nyt sijoittuneet nähtävästi lopullisesti. Nykyisin minulla on aina paljon työtä: en ole vielä pitänyt kaikkia kesäksi ottamiani tunteja, mutta talvikauden tunnit ovat jo alkaneet. Talveksi minulle jää tunteja kahdessa paikassa, kummassakin verraten miellyttäviä ja niistä maksetaan kohtalaisesti (62 rpl). Niihin tulee menemään noin kuusi tuntia päivässä. Kun pidän opetuksesta, niin kyllä se menee eikä ole uuvuttavaa. Eräs puoli täällä on paha — ufalainen loka, siihen suorastaan uppoat. Toisessa työpaikassani annan oppitunteja iltaisin ja kun aikataulun mukaan pitäisi illalla olla kuutamo eikä katuja siksi valaista, niin pitää olla varuillaan, ettei joudu ojaan. Pyhäpäivinä otan saksan kielen tunteja eräältä mainiolta saksalaiselta. Elämä alkoi luistaa verraten hyvin, mutta viime aikoina meillä on ollut sellaista hyörinää, etten jo toista viikkoa voi ottaa kirjaa käteeni. Siksi en opiskele saksan kieltä lainkaan, ja se on hyvin harmillista. Volodja valittaa pariisilaisen elämän hyörinää, mutta se onkin Pariisissa, jossa se on luonnollinen asia, mutta kun Ufassa on hyörinää ja pyörinää, niin se ei ole enää laitaa. Nyt kyllä on sellainen aika, jolloin yhdet lähtevät, toiset saapuvat, eräät poikkeavat matkan varrella. Nämä viimeksi mainitut kertovat, että Zina ikävöi kovasti, että viime aikoina hän on kovasti muuttunut, jotenkin hintelöitynyt ja kalvennut. Kertovat myös, että Mih. Aleks. elää kovassa puutteessa, että O. A. ei voinut pitkään aikaan löytää oppitunteja. Mih. Al. on määrätty Krasnojarskin rykmenttiin ja tämän rykmentin piti lähteä (ja nyt on jo lähtenyt) matkalle. Siperialaiset ovat laiskoja kirjoittamaan ja tiedän heistä vähän. Osittain olen muuten itse syössä. Lidja aikoo siirtyä Ufaan, on esittänyt pyynnön, en tiedä, pääseekö hän muut-

tamaan, mutta haluaisin kovasti tavata häntä ennen täältä lähtöäni. Volodja kirjoittaa hyvin harvoin ja nähtävästi antoi minulle väärän osoitteen, sillä kirjeitäni hän ei näköjään ole saanut. Nyt kirjoitan hänelle Pariisiin. En tiedä, minne pitäisi lähettää se julkaisu, jota hän pyytää — „Zhizn”. Loppujen lopuksi lähetän sen teille, ehkä hän on antanut teille viimeisimmän osoitteensa. Hänen viime kirjeestään päätelin, että hän on matkustanut Pariisista, mutta minne, sitä ei kirjoita. Yhdessä „Zhiznin” kanssa palautan Manjashalle hänen ranskankielisen kirjansa. Manjasha kirjoitti, että hänen pitää luovuttaa se syyskuussa. Niin, Anjuta otti matkalle Gorkin, sen omistaja kysyy sitä kirjaa nyt minulta, joten lähettäkää se, ellei se tuota paljon vaivaa. Manjashalta pyydän anteeksi, kun en kirjoita hänelle erikseen, joutuisin vain toistamaan. Kuinka jaksatte? oletteko terveitä? kuinka pitkäksi aikaa Anjuta matkusti? onko Pietarista tiedotettu Dm. I:n yliopistoon pääsystä? Kohtako muutatte Moskovaan? No niin, näkemiin. Suutelen hellästi Teitä ja Manjashaa. Äiti lähettää kaikille terveiset.

Teidän *Nadja*

P. S. Tein juuri havainnon, ettei minulla olekaan „Zhiznin” sitä numeroa, josta Volodja kirjoitti. Siis lähetän vain ranskankielisen kirjan.

*Kirjoitettu elokuun 26 pnä 1900
Lähetetty Ufasta*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille”*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

Podolsk (Moskovan kuvern.). Kedrovan talo.
HKV Maria Iljinitshna Uljanova

11/IX.

Rakas Manjasha, kirjeemme ovat nähtävästi ohittaneet toisensa. Kirjoitin Maria Aleksandrovnalle elokuun lopussa ja kuvasin siinä elämäni ja olojani hyvin seikkaperäisesti. Sen ranskankielisen kirjan aion lähettää erään neitosen mukana, jonka piti poiketa luoksesi, mutta nyt osoittautui, että hän on jo löytänyt itselleen matkakumppanin Pariisiin, hän matkustaa luultavasti noin vain, huvittelun mielessä, opiskelua ei paljontaan ajattele, eikä voi poiketa Podolskiin. Siksi lähetin kirjan postissa, mutta en vienyt sitä itse ja kiireessä unohdin kirjoittaa „kir-

jattu”, ja niin sen lähettivät kirjaamattomana ristositeenä. Pelkään, että kirja häviää. Ole hyvä ja kirjoita, oletko saanut sen. Niin, kirjoista puheen ollen. Täällä ollessaan Volodja lupasi lähettää erälle tuttavalleen kirjan „Kapitalismin kehitys”, mutta unohti. Nyt hän pyytää tekemään sen. Ole hyvä ja lähetä kappale „Kapitalismin kehitystä” liian lähetyksen välttämiseksi suoraan seuraavalla osoitteella: Birsik (Ufan kuvernementti), Pavel Feodorovitsh Savinov. Muita asioita ei taida olla. Saiko Dm. II. jotain aikaan? Milloin muutatte Moskovaan? Oletko kaikki terveinä? Milloin Anja palaa?

Me elämme entiseen tapaan. Molemmat olemme terveinä. Touhuan oppituntien kanssa, opetan kaikkia tieteitä, jopa latinaakin, ihmiset jauhavat edelleenkin tyhjää, saksaa opiskelen, mutta aika käy jotenkin vähäksi. Saksalaisen kanssa on kuitenkin paljon parempi opiskella kuin yksin. Volodja kirjoittaa harvoin ja hyvin vähän itsestään, valittaa hyörintää. Olga Aleksandrovna ei tule Ufaan, sillä hän on asettunut Krasnojarskiin, Mihail Aleksandrovitsh taas joutui toimivaan armeijaan. Zina ikävöi kovasti Venäjälle, ei kirjoita kovinkaan seikkaperäisesti. Näinä päivinä odotan erästä takaisin palaavaa toveria, hänen piti matkustaa tästä sivu jo kauan sitten, mutta lähdön edellä sai punataudin ja parantumisen käy yhä vielä huonosti.

Täällä Ufassa meillä on sellainen tavaton loka, etten ole iässäni sellaista ennen nähnyt, ja aina vain sataa, sataa... Aivan inhoittaa.

No niin, hyvästi, suutelen hellästi sinua, sinua ja Maria Aleksandrovnaa. Äiti lähettää terveiset.

Nadja

*Kirjoitettu syyskuun 11 p:nä 1900
Läheletty Ufasta*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille”*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Moskova, Bahmetjevskaja-katu, Sharonovin talo,
HKV Maria Aleksandrovna Uljanova

1/X. 00.

Rakas Maria Aleksandrovna, jo kauan sitten sain Manjan kirjeen, mutta kuten tavallista olen jotenkin viivästynyt. Te olette luultavasti jo kauan sitten muuttaneet Moskovaan. Kuinka olette voineet? oletteko terveenä? Matkustiko D. I. Tarttoon? Joko Manjashan juttu kohta päät-

tyy? Anjutralta sain tässä kirjeen ja vastasin siihen heti, mutta kirjeeni eivät tule aina ajoissa perille, myöskään Volodjan kirjeitä en saa aina siinä järjestyksessä kuin ne on kirjoitettu. Vaikka Volodja kirjoittaakin nyt aika usein, niin siitä huolimatta tiedän jotenkin vähän hänen elämästään siellä, tiedän, että hän on ryhtynyt opiskelemaan englannin kielen kurseilla ja ettei pääse mitenkään raiteilleen... Zina ja hänen miehensä moittivat minua, että kirjoitan vähän Volodjasta, mutta mitä voin heille kirjoittaa? Volodjahan ei osaa kirjoittaa omasta elämästään lainkaan. Kirjoittakoon hän heille itse. He eivät vielä ajattelekaan Venäjälle matkustamista eivätkä tee mitään siihen valmistautumiseksi, vaikka se ei olisi haitaksi. Pian on maaliskuun 11 päivä ja silloin Zinakin on vapaa kuin taivaan lintu. Viisi kuukautta ja 11 päivää, en tiedä, onko se paljon vai vähän. En tiedä, voinko matkustaa Ufasta 11 p:nä aamujunalla, kuten jo kauan olen aikonut. Ufassa ei muuten ole mitään pahaa lokaa lukuunottamatta, olen jo kauan sitten tullut ufalaiseksi patriootiksi. Olemme saaneet elämämme täydellisesti järjestykseen — provinssikaupunkilaisittain — hyvä asunto, hyvä ravinto j.n.e., sanalla sanoen olemme jonkin verran sopeutuneet provinssielämään. Aika kuluu totuttuun tapaan, minulla on tunteja kahdessa paikassa, opetan erinomaisia lapsia. Yleensä puhuen askartelen lasten kanssa hyvin mielelläni ja lapsetkin ovat vielä nyt niin herttaisia, erittäinkin eräs pikkutyttö. Minä annan täällä oppitunteja erään miljonäärikauppiiaan kotona, opetan hänen lukuisia (5 kappaletta) jälkeläisiään. Heillä on tinkimättömät — kauppiassäädyn — elämäntavat, ja minua oikeastaan miellyttää, miten he kasvattavat lapsia. Heitä ei pueta koreisiin vaatteisiin, leikkikaluja heillä ei ole juuri lainkaan, hoitajia ei ole, nauttivat suurta vapautta, pienet ovat koko päivät ulkona, lapset puhdistavat itse saappaansa, siivoavat huoneensa (jopa pesevät pyykkiäkin), yleensä ei ole herraskaisuutta eikä hemmottelua. Opiskelevat hyvin mielellään, sekä vanhemmat että nuoremmat. Ja nuorin tyttönen (7 vuotias) on hirveän miellyttävä, luonteeltaan herttainen, järkevä, sievä ja niin ahkera ja huolellinen oppilas ettei uskoisi. Hänellä on joka päivä „hirveä halu” sekä lukea, kirjoittaa että laskea. Ja kun sattuu jotain mielenkiintoisempaa, niin silmät aivan loistavat. Nykyisin hän aina odottaa minua rappusilla ja kertoo minulle kaikki heidän lapsenelämänsä tapahtumat. Sanalla sanoen tämä pieni tyttönen on kokonaan hurmannut minut. Ja löytyykin näin herttaisia lapsia! Hän on iloinen, nauraa heleästi, mutta hänelle ei ole lainkaan opetettu tapoja (toisinaan niistä nenänsä helmaan). Myös poika on oivallinen, mutta toisella tavalla. Yleensä, kuten tavallista, olen innostunut oppilaisiini, ikävä vain, että nämä tunnit vievät hyvin paljon aikaa ja ne jakaantuvat tyhmästi. Kirjoittauduin täällä äskettäin ranskan kielen kurseille (kohta alkavat myös

saksan kielen), 3 kertaa viikossa tunti kerralla — 6 rpl kuukaudesta — kurssit ovat puhkielukurssit ja olen niihin toistaiseksi hyvin tyytyväinen. Olen vanhemmassa ryhmässä, siinä on meitä neljä. Ranskalainen on kokenut opettaja ja hän opettaa hyvin elävästi, oppilaat vain ovat veltonlaisia. Ikävä vain, että ranskalaisia kirjoja minulla ei ole minkäänlaisia, ranskalainen taas antaa meille luettavaksi kesäkuun sanomalehtiä tai aikakauslehtiä, joissa ei ole alkua eikä loppua. *Eikö Manjashalla ole (varmaankin on) ranskankielistä kaunokirjallisuutta tai yleensä ranskankielisiä kirjoja*, meillä ovat täällä kaikki kielettömiä, ja siksi minua puolinaisine kielitaitoineni pidetään tämän alan specialistina, vieraskielisiä kirjoja on vaikea saada. Käyn myös saksalaisen luona ja kirjoitan hänelle 10 sivun ainekirjoituksia, mutta tapaamme vain kerran viikossa ja se on hyvin vähän harjoittelua varten. Itse luen saksalaista kaunokirjallisuutta, mutta saksaksi minun on yhä vielä vaikeampi puhua kuin ranskaksi. Niin meneekin päiväni klo 8 iltaan, ja illalla onnistun harvoin jotain tekemään, harva se ilta, ettei joku tulisi käymään. Tässä onkin nyt mitä seikkaperäisin kuvaus ajanvietostani. Äiti lähettää Teille paljon terveisiä ja minä suutelen hellästi. Manjashalle en kirjoita erikseen, joutuisin toistamaan samaa, vain syleilen häntä. Kaikkea hyvää.

Teidän Nadja

Lähetetty Ufasta

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille“*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Marraskuun 8 pnä.

Rakas Maria Aleksandrovna, kirjeenne sain jo muutama päivä sitten ja eilen sain kirjeen leikkeineen Manjashalta. suuri kiitos, leikkeet jo luin.

Hiljan kirjoitin Teille, mutta kirjeemme ovat tavallisuuden mukaan ohittaneet toisensa. Minä olen nyt terve, mutta äiti sairastelee, milloin sydämentykytystä, milloin taas vilustusta. Asunto meillä on nyt oikein hyvä, siinä on jopa pianokin. Eräs tuttavamme laulaa hyvin, ja nyt meillä on iltaisin usein musiikkia, tosin hieman oudonlaista, soitin kitisee, vinkuu ja kolisee, mutta musiikkia kuitenkin. Vieraat väsyttävät

äitiä, ja minäkin suostuisin mielelläni siihen, että he kävisivät harvemmin; muuten se on samantekevää — tulen kotiin klo 9 jo niin väsyneenä, etten yhtä kaikki paljoakaan voi enää tehdä.

Pari päivää sitten sain Volodjalta kirjeitä, yksi niistä viiپی matkalla 2½ viikkoa, toinen — 2. Kirjeet viiپیvät matkalla hirveän kauan. Volodja kehottaa minua opiskelemaan englannin kieltä, mutta tuskin noudatan hänen kehotustaan. Nyt olen sopinut saksalaisen kanssa opiskelusta 3 kertaa viikossa ja se lähtee sujumaan paremmin. Minuun on nähtävästi tarttunut Volodjan idé fixe — haluttaa oppia kieliä vaikka mikä olisi. Nykyisin minulla on oppituntien antamisen ja kielten opiskelun lisäksi vielä eräs työ, keväällä kerron siitä yksityiskohtaisesti. Maaliskuuhun jäi vain 4 kuukautta, ja silloin tulen teille ja sitten lähdän Volodjan luo. Nykyisin kuitenkin kartan tämän asian mietiskelyä, sillä aika kävisi hyvin pitkäksi.

En tiedä, mitä pitäisi tehdä, että pääsisin keväällä Moskovaan, pyynnön esittäminen aikaisemmin ei taida olla sopivaa. Mutta tosiaan-kin, mitäpä tässä etukäteen arvailemaan. Kevääseen on vielä paljon aikaa, meillä on nyt talvi, oikea, kova talvi. Toivon, että Teillä kuluisi aika nopeammin joulun saakka, ja jouluna...*

*Kirjoitettu marraskuun 8 pnä 1900
Lähetetty Ufasta Moskovaan*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille“*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

Moskova, Bahmetjevskaja-katu, Sharonovin talo,
HKV Maria Iljinitshna Uljanova

Joulukuun 2 pnä.

Rakas Manjasha! suuri kiitos albumista, suo anteeksi sen lähettämisestä johtunut vaivannäkö, kiitos myös siitä kun huolehdit, että minulla olisi ranskankielisiä kirjoja. En ole vielä selviytynyt entisistäkään, luen hirveän vähän. Tiedän mainiosti, että kieltä ei voi milloinkaan oppia sitä lukematta, mutta aikaa ei vain ole. Kuinka toisinaan kadehdintaan teidän hiljaista elämäänne! Kuinka suuri nautinto olisikaan istua ilta kirjan parissa, mutta se ei koskaan onnistu. Hyörinää ja puuhaa on loputtomasti! Olisi voinut luulla, että Ufassa sitä voi välttää. En tiedä,

* Kirjeen toinen lehti ei ole säilynyt. *Totm.*

mistä se johtuu, itse en luule olevani kovinkaan hyvä seuraihminen. Ujostelusta olen tosin päässyt, vain toisinaan ja aivan odottamatta minut valtaa aivan kauhea ujous — en voi puhua sanaakaan, mutta sellaista sattuu nyt harvoin ja se menee pian ohi, ennen oli suorastaan surkeaa. Siksi ymmärrän sinua hyvin, kun puhut ujostelustasi. Tiedän kuinka tuskallinen tunne se on ja kuinka vaikeaa on vapautua siitä...

Minulla on taas sinulle pyyntö. Volodja pyysi kirjoittamaan Filippoville käsikirjoituksista ja kirjoituspalkkiosta, joka pitäisi saada Skvortsovia koskevasta artikkelista. Käsikirjoituksista kirjoitan tänään, kirjoituspalkkiosta pitää kirjoittaa *Solkinille* ja osoittaa tarkasti sivumäärä. Minulla ei ole „Nautshnoje Obozrenije” aikakauslehteä ja siksi en voi laskea tarkasti sivumäärää ja, mikä tärkeintä, pelkään syntyvän jonkinlaista viivytystä rahojen lähettämisesssä, minä taas siihen mennessä matkustan pois Ufasta, niin ettei vain syntyisi mitään sekaannusta. Ja voihan olla niinkin, että Filippov on jo lähettänyt rahat Moskovaan, silloin kävisi nolosti. Siksi kirjoita Volodjan nimissä *Soikinille*, että hän lähettäisi rahat sinulle. Ajattelen, että se olisi hyvä tehdä ennen Uuttavuotta.

Mitä sinä sairastit? Mikä sinussa oli, influenssako? Toivottavasti nyt olet jo täysin parantunut... Oletko? Entä Maria Aleksandrovna, onko hän terve? et jostain syystä kirjoittanut hänestä mitään. Mitä hommailet? Mitä luet?

Maaliskuussa tapaamme, ellet siihen mennessä matkusta ulkomaille. Jäi vain 3½ kuukautta, sehän ei ole kovinkaan paljon. Toisinaan alan epäillä, annetaanko minulle ilman Volodjaa ulkomaanpassi, ehkä pitää olla hänen suostumuksensa. Etkö tiedä, miten se oli, kun Anjutalle annettiin ulkomaanpassi — tarvittiinko Mark Timofejevitchin suostumus? Yleensä alan tulla levottomaksi sitä mukaa kuin maaliskuu lähestyy, kunhan ei vain tulisi joitakin esteitä. Volodjan kirjeet ovat tosin tulleet nyt paljon rauhallisemmiksi, ja hän kirjoittaa olevansa aivan terve, mutta ei olisi kuitenkaan pahaksi, jos nämä kolme kuukautta menisivät nopeammin.

Siperialaiset kirjoittavat harvoin, tästä sivu matkustavilta olen saanut vain tietää, että Gleb on laihtunut, mutta Zina lihonut. Se on vähänlaisesti.

No niin, näkemiin. Syleilen ja suutelen sinua hellästi. Myös Maria Aleksandrovnaa suutelen hellästi. Äiti lähettää terveisensä.

Sinun N. UL

Kirjoitettu joulukuun 2 pnä 1900
Lähetetty Ufasta

Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille”

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ja M. I. ULJANOVALLE

Joulukuun 22 pnä.

Rakas Maria Aleksandrovna ja Manjasha, en ole teille pitkään aikaan kirjoittanut. Tänään olen jonkinlaisen aattotunnelman vallassa ja vietän päivän aivan epätavallisesti. Tunteja minulla ei ole 2 viikkoon, eilen olivat viimeiset tunnit, myös ranskalainen matkusti pyhiksi, joten olen vapaa kuin taivaan lintu. Päivän aloitin tänään siivouksesta, sitten ryhdyin kirjoittamaan kirjeitä ja lopettelemaan erilaisia keskeneräisiä töitä. Aioin kirjoittaa pyhiksi, mutta olin jotenkin väsynyt, tämä kirje saapuu varmaankin vasta Uudeksivuodeksi, kun ottaa huomioon pyhäajat ja kinokset. Onnellista Uuttavuotta, rakkaani, suutelen hellästi, toivotan terveyttä ja kaikkea, kaikkea hyvää. Tänä vuonna toivon olevani tavata teitä kunnollisesti. Myös äiti lähettää onnentoivotuksensa. Pakkanen meillä on „totinen”, noin 30 astetta joka päivä, ja toisinaan pakkaseen liittyy vielä lumimyrsky. Minä koreilen äidin turkissa ja huovikkaissa, äiti taas ei käy ulkona lainkaan — pakkaneen salpaa häneltä hengen. Noiden lumimyrskyjen vuoksi posti myöhästyy kovasti.

Miten vietätte pyhät? Saapuiko Dm. I.? Niin. Mikä olikaan Anjutan osoite? Kirjoitin tässä jo kauan sitten hänelle Volodjan osoitteella, en tiedä, saiko hän kirjeeni. Haluaisin kirjoittaa hänelle, mutta en tiedä minne. Myös Olga Aleksandrovna, jolta sain hiljattain kirjeen, tiedustelee samaa. Se on harmillista, rakas Manjasha, ettei sinua laskettu ulkomaille, ja minä kun ehdin jo kadehtia sinua. Ehkäpä matkustamme sitten yhdessä. Minä koetan toistaiseksi olla ajattelematta kevättä ja matkaani, sillä ajatukset saisivat vain turhaan siivet. Eilen minulle naurettiin makeasti, ryhdyin kiukkuisesti saarnaamaan rauhallisuuden välttämättömyyttä ja tulistuin niin, että todistin loistavasti sen puuttuvan minulta. Onnettomuudeksi kaikki tuttavani ovat kauhean hermostuneita ihmisiä, „tunnelman” ihmisiä; minkäpäs sille teet, kun hermot ovat höllällä, mutta miksi laskea ne valloilleen, sitä en voi sietää.

Olga Aleksandrovna kirjoittaa, että elämä on heillä vaikeaa. Hän asuu Krasnojarskissa, sillä hänen siellä ollessa Mihail Aleksandrovitsh saa nauttia eräitä helpotuksia. Hänellä on pahanpäiväisiä oppitunteja, aikoo etsiä lisää. M. A. väsyä hirveästi palveluksessa, toimettomuus ja sotilaselämä näännyttävät häntä. Kaikki siperialaiset kirjoittavat ahkerasti paitsi taigalaisia ja omskilaisia, jotka vaikenevat tunnottomasti. Sanovat, että Gleb on kokonaan uupunut toimeensa, ja minua kovasti ihmetyttää, mitä he siellä kyhjäyttävät. Me asumme suuren tien varrella ja meillä on aina matkalaisia, jotka tuovat paljon vaihtelua elämäämme. Hiljattain oli täällä eräs minusinskilainen tuttava, joka oli

laskettu kuukaudeksi tapaamaan äitiään. Sinä, Manjasha, kyselit minulta O:sta, minkälainen ihminen hän on. Henkilökohtaisesti tunnen häntä vähän, mutta olen kuullut hänestä paljon hyvää. Aioin lähettää hänen mukanaan kirjeen, mutta ensinnäkään hän ei matkustanut suoraan ja toiseksi minussa oli silloin influenssa ja olin huono hoksaamaan. Ajattelin, että hän tutustuisi Anjutan kanssa. No niin, olen rupatellut kosolti kaikenlaista. Kielten opiskelu sujuu minulta jotenkin huonosti, ei ole kykyjä kielten oppimiseen. No niin, näkemiin. Vielä kerran syleilen ja suutelen hellästi, terveiseni M. T:lle ja D. I:lle.

Teidän Nadja

Kautskyn venäjännös * ei ole nyt täällä, se lähetettiin joksikin aikaa Astrakaniin, kohta se palautetaan, mutta Volodja pyysi lähettämään sen hänelle, se on vain tullut niin repaleiseksi, ettei sitä oikein viitsisi lähettää.

*Kirjoitettu joulukuun 22 p:nä 1900
Lähetetty Ufasta Moskovaan*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille“*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

2/11.

Rakas Manjasha!

Edelliseen kirjeeseesi en ole tähän saakka vastannut, sillä heti sen saatuani kirjoitin Astrakaniin pyytäen lähettämään mahdollisimman pian Vasta-arvostelun, en ole saanut vielä vastausta, odotan näinä päivinä. Toistaiseksi vaadi käännöstä Filippovilta, kirjoitin tässä kerran hänelle Volodjan pyynnöstä, että hän lähettäisi Volodjan kaikki käsi-
kirjoitukset sinulle. Varmaankaan ei ole lähettänyt?

Kirjeiden kirjoittamisen olen lyönyt melkein kokonaan laimin, mutta nyt olen hyvin leppoisalla tuulella ja valmis rupattelemaan, vaikka

* V. I. Leninin venäjännös (käsikirjoitus) K. Kautskyn kirjasta „Bernstein und das sozialdemokratische Programm. Eine Antikritik“, Stuttgart 1899 („Bernstein ja sosialidemokraattinen ohjelma. Vasta-arvostelua“, Stuttgart 1899); ks. K. Kautsky. Kirjoituskokoelma. Kust. G. F. Lvovitsh, Pietari 1905. Tässä painoksessa ei ole osoitettu kääntäjän nimeä. Toinen painos, jossa on osoitettu kääntäjä: Lenin, julkaistiin v. 1906 saman kustannusliikkeen toimesta. Kolmas painos tästä kirjasta ilmestyi Kieivissä v. 1922. *Toim.*

oikeastaan ei ole mistä kirjoittaa. Meillä on kaikki entisellään, aurinko vain paistaa ehkä jotenkin iloisemmin, keväisesti, ja minä haaveilen kevästä, tämän tästä palaan ajatukseen: puolitoista kuukautta ja sitten... sitten tulen kokonaan hulluksi ilosta, etenkin kun olen päässyt matkallani Volodjan luokse. Nykyisin ei ole aikaa tosissaan ikävöidä, työtä on kaikenlaista ja paljon, pitäisi tehdä kaikki ajoissa, mutta toisinaan minä laiskottelen kerrassaan anteeksiantamattomasti. Ulkoilma on alkanut vetää puoleensa, toisinaan käy niin, että kun pitäisi ryhtyä työhön, lähdenkin kuljeksimaan pitkin katuja, ja tässä kerran ryhdyin jo aamusta lukemaan romaania. Vaikka täällä Ufassa on kuolettavan ikävää, niin terveyttä täällä voi hankkia, esimerkiksi minä olen viime aikoina tullut niin lihavaksi että hirvittää. Äidillä ei kyllä siinä suhteessa ole kehumista, sairastelee usein. Hän valmistautuu jo matkalle, ompelee jotain ja laskee päiviä. Tiedätkö, Ufan jälkeen kielletään vain Moskova ja Pietari. Ainakin on ollut kolme sellaista tapausta. Täytyy muuten sanoa sekin, että väki on tavattoman haluton lähtemään liikkeelle: jäävät Ufaan, sillä tienesti on hyvää, tai muuttavat Samaraan. Mutta mitä hyvää Samarassa on!

Luen, mutta niin kovin vähän! Tänä aikana olen lukenut vain Berdjajevin. Kielet, ne edistyvät hyvin huonosti. Ranskan kielen kursseilla en ole joulun jälkeen käynyt, sillä ryhmämme hajosi, ja yksin minun kanssani ranskalainen alkoi pitää tunteja hyvin huolimattomasti. Silloin tällöin otan saksan kielen tunteja, menestys on mielialan mukaista, toisinaan solkkaan mukiin menevästi, mutta toisinaan taas mongerran puuta heinää. Nykyisin kaikki ufalaisemme ovat liittyneet samaralaisen sanomalehden ympärille, kirjoittelevat siihen, ja minä myös. Kun minulla on siihen tottumusta vähän, se tuottaa minulle paljon puuhaa. Yleensä olen tänä vuonna tehnyt yrityksiä päästä kynäilijän kirjoille, osittain se onnistuu, mutta surkeaa on, etten voi kirjoittaa niin kuin haluaisin ja suorastaan vihaan sepustuksiani. Se siitä. Miksi et kirjoita mitään itsestäsi? Kuinka jaksat? milloin se juttusi vihdoinkin päättyy? Hyvästi, oikeammin näkemiini! Suutelen hellästi. Maria Aleksandrovnaa syleilen ja suutelen hellästi ja odotan kärsimättömästi, milloin pääsen luoksesse Moskovaan. Äiti lähettää kaikille terveisiä. Hyvästi, rakas Manjasha, suo anteeksi hidasteluni.

Sinun N. U.

*Kirjoitettu helmikuun 2 pnä 1901
Lähetetty Ufasta Moskovaan*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omalsille“*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

12/II. 1901.

Rakas Manjasha! suuri kiitos leikkeistä. Luin ne suurella mielenkiinnolla. Sain juuri postipaketin ilmoituskortin. Luulen, että se on Kautsky, jos on, niin lähetän sen heti huomenna sinulle. Kauhean harmillista, kun syntyi tällainen viivytyks. Tiedätkö, voisiko sieltä saada hankitaksi „Kirjoituksia ja tutkielmia”, minua pyydetään hartaasti hankkimaan se, kirjoittavat, ettei sitä ole missään myytävänä.

Jäi yksi kuukausi. Ihanaa, eikö totta? Ja jolloinkin jää vain yksi päivä! Niin, kaikella on loppunsa.

Olin vähällä unohtaa. Äiti tahtoi esittää sinulle suuren pyynnön. Hän pyytäisi vakuuttamaan voittoaransa, se pitäisi tehdä maaliskuun 1 päivään mennessä, sarjan № 7328. Ufassa sitä ei voi tehdä, sillä siinä tapauksessa, että arpa kuoleutuu, se selviää täällä vasta huhtikuussa ja sitä varten pitäisi palata Ufaan, sanalla sanoen se ei kannata. Kuitti jätä itsellesi. Vakuutus tulee maksamaan noin 3 ruplaa, äiti halusi lähettää nyt, mutta sain hänet uskomaan, että hän ehtii maksaa sen sitten tavatessamme. Se siitä.

Joudummekohan todellakin matkustamaan toistemme ohi Anjan kanssa? Haluaisin kovasti tavata hänet. Kirjoita, milloin hän aikoo saapua. Minun pitää käydä vielä Astrakanissa, joten en tiedä, milloin matkustaisin Moskovaan — ennen vai jälkeen sitä, ratkaisen sen mukaisesti, milloin Anja saapuu.

Toistaiseksi näkemiin. Me olimme täällä tämän viikon kuin hullun myllyssä ja olen hyvin iloinen, kun pyhät lopuivat.

Suutelen ja syleilen hellästi sinua ja Maria Aleksandrovnaa. Äiti lähettää terveisiä.

Pikaisiin näkemiin!

Sinun Nadja

Vastasiko Filippov sinulle jotain? On siinäkin pöllö!

Lähetetty Ufasta Moskovaan

*Julkaisu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden II. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

11/VI. 01.

Rakas Maria Aleksandrovna! en ole kirjoittanut koko tänä aikana, sillä ensin luotin Anjutaan, että hän kuvaa seikkaperäisesti elämäämme ja olojamme, ja sitten äiti ja Volodja kirjoittivat. Kaikki olemme terveenä. Volodjalla ei ole minkäänlaisia katarrin oireitakaan. Myös äiti on terve. Hänen mielestään elämämme on hyvin yksitoikkoista, mutta minusta ei. Minä ja Volodja olemme tosin aikamoisia kotitonttuja, olen käynyt tähän mennessä vain eräässä taulugalleriassa, kaupunkia en tunne juuri lainkaan. Tämä johtuu muuten osaksi siitä, että nyt on kesä, ja kun menet jaloittelemaan, niin menet kaupungin ulkopuolelle etkä kaupunkiin. Me asumme esikaupungissa, tässä yhtyvät suuren kaupungin mukavuudet — kaupat, sähkörata j.n.e. — ja luonnon läheisyys. Esimerkiksi eilen teimme erinomaisen kävelyretken tiellä. Tie on ihana, poppeleiden reunustama, kummallakin puolella peltoja ja puutarhoja. Kauempana kävimme vain kerran ja epäonnistuneesti, jouduimme ukkosilmaan ja väsyimme kovasti. Aiomme joskus lähteä vuoristoon. Anjuta kehotti meitä asettumaan kesäksi maaseudulle, myös äidin mielestä se olisi parempi, mutta hyvin monien seikkojen takia se olisi epämukavaa. Kauaksi emme voisi asettua, sillä Volodjan pitäisi joka päivä käydä kaupungissa ja se olisi hyvin rasittavaa. Sitä paitsi hän käy aika usein kirjastossa. Meiltä taas ei ole pitkä matka puistoon, uimarantaan on 20 minuutin kävelymatka. Yleensä elämä meillä on vähitellen päässyt raiteilleen, Volodjan työ on alkanut jonkin verran järjestyä... Mitä minuun tulee, niin työskentelen toistaiseksi hyvin vähän tai oikeastaan en työskentele lainkaan. Aika jotenkin menee, mutta en käsitä minne.

Aion käydä tšekäläisissä kouluissa. Täällä on jonkinlainen lasten maailma. Kaikki ovat hyvin huomaavaisia heitä kohtaan ja lapset ovat niin erinomaisia, terveitä. Minä kävin siellä meidän kaupunkikouluisamme ja tahtomattakin vertailen ja havaitsen, että täällä lapset elävät verrattomasti paremmin. Aikomukseni voivat ehkä jäädäkin aikomuksiksi, mutta ehdinpähän vielä. Vodovozovalta saimme shekin vähän yli 600 markalle, mutta rahoja emme ole vielä saaneet, emme ole saaneet kirjettäkään. Venäjältä meille kirjoitetaan yleensä hirveän vähän, voisi luulla, että kaikki vanhat ystävämme ovat unohtaneet meidät. Esim. Zina ja Bazil eivät hiiskahdakaan... Niinpä emme tiedä, onko Gleb vihdoinkin jättänyt taigansa...

Kuinca jaksatte, rakas Maria Aleksandrovna? Oletteko terve? D. I:lle sanokaa minulta terveiset.

Liitän tähän kirjeen Manjashalle, M. T:ille terveiseni. Onko mitä uutta? onko jotain selvinnyt?

Meidän väki lähettää terveisiä, suutelen hellästi.

Teidän Nadja

P. S. Volodja pyytää D. I:tä lähettämään tohtorin osoitteella 3 kpl „Kapitalismin kehitystä”.

Lähetetty Münchenistä Podolskiin

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehdessä 11. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

16/VII. 1901.

Rakas Maria Aleksandrovna!

Anjuta lähetti tänne Teidän Volodjalle lähettämänne kirjeen sekä Manjashan kirjeen. Miksi kirjettäni ei annettu Manjalle! Kummallista! Olisipa se hyvä, jos huhut pikaisesta vapauttamisesta osoittautuisivat todeksi... Kun tapaatte Manjaa, niin sanokaa hänelle, että suutelen häntä hyvin hellästi ja lähetän sydämelliset terveiseni. Teidän kirjeesänne minua ihmetytti kovasti maininta, että Volodja voi saada tietää äidille lähettämästänne kirjeestä Teidän elämästänne ja oloistanne siellä. Siis kirje on hävinnyt, sillä äiti ei ole saanut Teiltä kirjettä ja tässä hiljattain pyysi kysymään Teiltä, oletteko saanut hänen kirjeensä. Äiti yhä vain sairastelee, yskii, nukkuu huonosti. Tänään hän kävi kanssamme uimarannalla ja väsyi kovasti, vaikka sinne ei ole kuin 15 minuutin kävelymatka. Me käymme miltei joka päivä uimassa, uimaranta on mainio, yleensä vaikka asummekin kaupungissa, niin maa-seutu on hyvin lähellä. Paikka on kaikissa suhteissa hyvä. Nyt on aikamoinen helle, mutta ei sellainen, ettei sitä voisi sietää.

Aika menee jotenkin hirveän nopeasti, et huomaakaan kun viikot vierähtävät toinen toisensa jälkeen; eipä siksi, että töitä olisi niin paljon, mutta jotenkin vain „et askaroi etkä askareittakaan ole”.

Ryhdyn taas käsiksi saksan kieleen, on epämukavaa kun et taida kieltä: löysin saksattaren, joka antaa minulle saksan kielen tunteja venäjän kielen tuntien vastikkeeksi. Saa nähdä, mitä siitä tulee. Olemme aikoneet käydä Volodjan kanssa saksalaisessa teatterissa, mutta tässä suhteessa olemme aikamoisia kotitonttuja, juttelemme: „kyllä pitäisi käydä” ja siihen rajoitummekin, on milloin yksi, milloin toinen este. Anjuta on tässä suhteessa paljon vikkelämpi. On muuten myös sanottava, että mielialakin on nyt sitä varten jotenkin vähemmän sovelias. Jotta voitaisiin käyttää ulkomaata täydellisesti hyväkseen, täytyy saapua sinne ensi kerran jo nuoruusvuosina, jolloin kaikki pikku-seikatkin kiinnostavat... Yleensä olen kuitenkin nyt tyytyväinen elämäämme, ensiksi oli jotenkin ikävää, kaikki oli hyvin vierasta, mutta nyt tämä tunne häviää sitä mukaa kuin totun tšekäläiseen elämään. Venäjältä vain kirjoitetaan hyvin vähän. No niin, lopetan. Syleilen Teitä hellästi, rakkaani, toivotan terveyttä ja reippautta.

Aiti lähettää terveisensä Teille ja Dm. I:lle. Odotamme häneltä kirjettä. Kaikkea hyvää.

Teidän *Nadja*

Lähetetty Münchenistä Podolsktiin

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden II. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

2/VIII.

Rakas Maria Aleksandrovna, eilen saimme Volodjalle kirjoittamanne kirjeen. Valitettavasti siitä näkyy, että teillä on kaikki vielä entisellään, ja minä kun viime kerralla en kirjoittanut Manjashalle siksi, että uskoin hänen kohta olevan luonanne. Muuten hyvää tapahtuu aina silloin, kun sitä vähiten odottaa. Toisinaan kun lähtee kauaksi aikaa pois kotoa ja ajatukset askartelevat kokonaan muissa asioissa, niin kotiin palatessa alkaa tuntua, että siellä on odottamassa varmasti sähkösanoma, jossa tiedotetaan, että omaisemme ovat jo Teidän luonanne... Rakkaani, kun menette tapaamaan, niin olkaa hyvä ja suudelkaa puolestani hellästi Manjashaa ja M. T:lle sanokaa terveiseni. Manjashalle kirjoitan.

Meillä on kaikki entisellään. Volodja työskentelee nykyisin aika ahkerasti, olen hyvin iloinen hänen vuokseen: kun hän syventyy kokonaan johonkin työhön, hän tuntee voivansa hyvin ja on reipas — sellainen on hänen luontonsa ominaisuus; hänen terveytensä on aivan hyvä, katarrista ei ole näköjään jäänyt jälkeäkään, unettomuuskaan ei vaivaa. Hän ottaa joka päivä kylmät pyyhkeet ja sitä paitsi käymme melkein joka päivä uimassa. Äiti vain aina sairastelee, milloin reumatismi, milloin heikkous, milloin taas vilustuu.

Noin viikon kuluttua aiomme Volodjan kanssa matkustaa vähäksi aikaa Sveitsiin Anjutan luo. Oli oikein hyvä, ettei Anjuta matkustanut Rügeniin, kuten ensin aikoi, vaan Thunin järvelle. Siellä on varmasti parempi. Me matkustamme sinne vain muutamaksi päiväksi, mutta ajattelen tätä matkaa suurella mielihyvällä — ensinnäkin haluttaa tavata Anjuttaa ja toiseksi haluttaa nähdä minkälaista se vuoristo on, en ole sitä milloinkaan nähnyt muuten kuin kuvissa. Aidin luokse tulee täksi ajaksi eräs tuttavamme, joten hän ei pelkää jäädä yksin kotiin. Äiti aikoo matkustaa syksyllä Pietariin, minä taivuttelen häntä olemaan talven meidän kanssamme, en tiedä, miten hän päättää. Kesä jo loppuu enkä oikein huomannutkaan, miten se meni, aivan kuin sitä ei olisi ollutkaan, kaupungissa kesä ei yleensä tunnu kesältä.

No niin, näkemiin rakkaani, syleilen Teitä hellästi, toivotan hyvää terveyttä ja kuntoa. D. I:lle terveiseni ja kiitokset kirjasta, jonka sain jo kauan sitten. Äiti lähettää kaikille terveisiä.

Teidän Nadja

*Kirjoitettu elokuun 2 p:nä 1901
Lähetetty Münchenistä Podolskiin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehden 11. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Rakas Maria Aleksandrovna! Teiltä ei ole ollut pitkään aikaan kirjettä ja se alkaa minua kovasti huolestuttaa... Miten voitte? missä on nyt Anja? Jos hän on vielä luonanne, niin suudelkaa häntä hellästi puolestani. Entä Manjasha? Oletteko saaneet elämäne järjestetyksi, löysittekö kunnollisen asunnon?

Me olemme kaikki terveenä. Syksy on ihana ja Volodjan kanssa käymme usein ihailmassa luontoa. Äiti tottuu vähitellen uusiin oloihin, vaikka hän ei pidä suurista kaupungeista. Hän lähettää kaikille terveissensä. Syleilen hellästi Teitä ja Manjashaa sekä Anjaa, jos hän on luonanne.

Teidän *Nadja*

*Kirjoitettu syyskuun 27 p:nä 1902
Lähetetty Lontoosta Samaraan*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehden 11. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

35

M. A. ULJANOVALLE

4/III. 1903.

Rakas Maria Aleksandrovna! kokonainen iäisyys on vierähtänyt siitä, kun viimeksi Teille kirjoitin, en edes muista milloin se oli. Asia on niin, että olen kokonaan unohtanut kirjeiden kirjoittamisen taidon ja tunnen niitä kohtaan tavatonta vastenmielisyyttä. Joka kerta on jännittävä aikalailla tahtoani, jotta voisin ottaa kynän käteeni. Kun alan kirjoittaa, niin sitten se menee jo itsestään, jopa innostunkin, mutta siihen ryhtyminen on hyvin vaikeaa.

Volodjaa ei ole nyt kotona*, hän lähti vähän tuulettumaan. Olen aina iloinen, kun hän käy matkoilla, ne tekevät häneen hyvin virkistävän vaikutuksen. Ympäristön vaihdos rauhoittaa hermoja, sillä täällä on tavattoman yksitoikkoista — aina vain samoja vaikutelmia, aina vain samat ihmiset. Kirjojenkin parissa askartelu kyllästyttää. Tällä kertaa minäkin aion lähteä Volodjan kanssa, mutta taaskaan siitä ei tullut mitään — työtä kerääntyi paljon ja äiti on huonovointinen, en halunnut enkä saanutkaan jättää häntä yksin. Hänessä oli influenssa, hyvin ankara, niin että piti noin viikon päivät olla vuoteessa. Ensin lääkäri pelkäsi sen olevan lavantautia. Nyt hän on täydellisesti parantunut, mutta kuitenkin vielä heikko. Hän haluaa päästä pikemmin luonnon helmaan, mutta ennen toukokuuta se on mahdotonta, ja yleensä en tiedä miten elämämme järjestyy. Volodjaa ei luonto erikoisesti puoleensa vedä, hän pitää Prahasta**. Minä myös olen tottunut Prahaan, mutta

* Helmikuun lopussa — maaliskuun alussa 1903 V. I. Lenin oli Pariisissa, jossa hän luennoi agraarikysymyksestä Venäläisessä yhteiskuntatieteiden korkeakoulussa ja piti esitelmän samasta aiheesta venäläisten poliittisten emigranttien kokouksessa. *Toim.*

** Praha on mainittu salassapitämistarkoituksessa. Tarkoitetaan Lontoota. *Toim.*

mielelläni kuitenkin täältä matkustan. Haluttaisi kirjoittaa Teille elämätämme seikkaperäisemmin, mutta oikeastaan ei ole mistä kirjoittaa. Kuinka mielelläni kävisinkään nyt teillä! Viime kirjeessänne Te kirjoitatte asunnostanne, ja kuvittelin itselleni hyvin elävästi, kuinka Te siellä elätte, loin mielessäni kokonaisen kuvan — ulkona on pakkaneen, huoneen uunissa palaa tuli, Te odotatte Manjaa toimesta, Manja tulee pakkasesta sisään. Samaralainen elämä on varmaankin ufalaisen kaltaista. „Antakaa siivet mulle muuttolinnun”... Olen kuitenkin alkanut lörrpötelä joutavia. Toisinaan tekee kovasti mieli Venäjälle, tänään erikoisesti. Minulla on muuten aina niin: aina tekee mieli jonnekin.

Te ehkä luulette, ettemme täällä huvittele lainkaan. Päinvastoin, miltei joka ilta käymme jossain, saksalaisessa teatterissa olemme käyneet monta kertaa, myös konserteissa, katselemme yleisöä, paikallista elämää, täällä sen tarkkailu on helpompaa kuin missään muualla. Volodja on kovasti innostunut sellaiseen tarkkailuun, innostuu siihen kuten kaikkeen, mitä hän tekee. Oli vaikea ryhtyä kirjoittamaan, mutta nyt on sääli lopettaa. Syleilen hellästi Teitä ja Manjashaa, suutelen hellästi, rakkaani. Kaikkea hyvää.

Teidän *Nadja*

Äiti lähettää terveiset.

Lähetetty Lontoosta Samaraan

*Julkaistaan ensi kerran,
käsikirjoituksen mukaan*

36

M. A. ULJANOVALLE

Kiev, Laboratornaja 12, as. 14, M. A. Uljanova

Rakas Maria Aleksandrovna!

Teidän kirjeenne järkytti meitä: se on kovin surullinen *. Toivoamme, että kohta kaikki vapautetaan. Puhutaan, että Kievissä on ollut laajoja kotitarkastuksia ja pidätyksiä. Sellaisten ratsioiden aikana pidetään paljon väkeä turhaan. Siitä päätellen, että on otettu kiinni kaikki, juttu tulee olemaan tyhjämpäiväinen. En tiedä, minkälaisia ovat nyt vankilaolot Kievissä. Ennen ne olivat siedettäviä. Oletteko saanut tavata ketään? Pyysin erästä tuttavaa käymään Teidän luonanne. Pelkään, ettei Teillä ole Kievissä ketään tultavia. Muutitte vasta hiljattain Kieviin, kaupunki on suuri, tuntematon. Hirveän harmillista: olen hukannut

* Ks. tätä osaa, s. 291. *Toim.*

Anjutan ystävättären osoitteen enkä voi kirjoittaa hänelle. Jään odottamaan kärsimättömänä kirjettänne, ehkäpä se tuo iloisempia viestejä.

Elämme täällä Genevessä jotenkuten: äiti sairastelee usein. Olemme jostain syystä joutuneet pois raiteiltamme, työ sujuu huonosti.

Otetaanko vankilaan paketteja ja kirjoja vastaan? Onko omaistamme ollut kirjeitä? Eikö Mark Timofejevitch aio ottaa lomaa ja tulla käymään luonanne. Äiti surkuttelee, kun ei ole Teidän luonanne Venäjällä. Toivotan teille terveyttä ja reippautta.

Kirjoitettu tammikuun 15 p:nä 1904

Läheletty Genevestä

Allekirjoitus: Teidän Nadja

Julkaistu ensi kerran v. 1929

*„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden 11. numerossa*

*Julkaistaan poliisidepartementin
asiapapereiden joukossa säilyneen
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

M. A. ULJANOVALLE

Rakas Maria Aleksandrovna, ennen kaikkea syleilen Teitä hellästi. Kirjoitankin muuten juuri siksi, että saisin sen paperille, sillä kirjoittamista ei oikeastaan ole kovinkaan paljon. Manjasha on kertonut elämäntavastamme. Ero viime vuotiseen verraten on vain siinä, että asunto on hyvin lämmin ja että Volodjasta on tullut aikamoinen kotitonttu. Tänä talvena hän on tehnyt paljon työtä, ja hän tuntee vointinsa aina paremmaksi kun työskentelee.

Jo toista viikkoa hän nousee ylös klo 8 aamulla ja ajaa kirjastoon, josta hän palaa klo 2. Ensi päivinä oli vaikea nousta noin aikaisin, mutta nyt hän on hyvin tyytyväinen ja on alkanut mennä aikaisemmin nukkumaan. Olisi oikein hyvä, jos hänen onnistuisi tottua tällaiseen elämänjärjestykseen.

Olemme asuneet Pariisissa jo kokonaisen vuoden! Olemme saaneet vähitellen asiat kuntoon, sääli vain, että tšekäläistä todellista elämää näemme vähän.

Tässä hiljattain kävimme pienessä, meitä lähellä sijaitsevassa teatterissa ja olimme hyvin tyytyväisiä käyntiimme. Yleisö oli aitoa työläisyleisöä, mukana rintalapsia, ilman hattuja, puheliasta, vilkasta. Mielenkiintoista oli se välittömyys, millä yleisö reagoi näyttelemiseen. Käsiä ei taputettu hyvälle tai huonolle näyttelemiselle, vaan hyvälle tai huonolle teoille. Ja näytelmä oli vastaavanlainen, naiivi, siinä oli erilaisia hyviä sanoja ja se oli sopeutettu yleisön makuun. Syntyi jonkinlainen hyvin elävä, välitön vaikutelma. Säälittelevä, ettei Manjasha ollut siellä. Sääli myös, ettei häntä ollut silloin, kun kävimme katsomassa

satatuhantista mielenosoitusta *. Se teki hyvin voimakkaan vaikutuksen. Mutta yleensä sellaista saattuu harvoin, että jossain käymme, ja silloinkin tavallisesti sunnuntaisin.

Kuinka on silmienne laita? paranevatko? Myös äiti valittaa usein, että iltaisin hänen on vaikea lukea. Onko asuntonne valoisa? Ikävä, että se on kylmänlainen. On hyvä, että elätte tuttavien kanssa, jos he ovat herttaisia, niin on paljon hausempaa. Ehkä myöhemminkin menette asumaan yhteen...

No niin, syleilen Teitä hellästi. Äiti lähettää hyvin paljon terveisiä. Manjashalle kirjoitin hiljattain, mutta eilen tein havainnon, että kirjeeni lojuu kaikessa rauhassa Volodjan taskussa! Kuinka monta kertaa olenkaan vannonut, etten anna hänelle kirjeitä postilaatikkoon vietäväksi. Tällä kertaa hän vakuutti, ettei unohda. Mutta unohti kuitenkin!

Teidän Nadja

*Kirjoitettu joulukuun 20—30 p:n
välisenä aikana 1909
Lähetetty Pariisista Moskovaan*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehden 1. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoutuksen mukaan

38

A. I. ULJANOVA-JELIZAROVALLE

Finlande. Terijoen as. Suomen rata.

Leppäsen kylä, Katariina Läsösen huvila

Anna Iljinitshna Jelizarova

24/VIII.

Rakas Anja, kirjeesi sain ja annoin. Shkurka ** matkusti jo eilen ***, me taas äidin kanssa aiomme olla täällä syyskuun puoliväliin saakka. Täällä on aika hyvät olot. Syleilen sinua hellästi, samoin M. A:ta, jos hän ei ole vielä matkustanut. Äiti lähettää paljon terveisiä.

Nadja

*Kirjoitettu elokuun 24 p:nä 1910
Lähetetty Pornicista (Ranska)*

*Julkaistaan ensi kerran,
käsikirjoutuksen mukaan*

* Kysymyksessä on satatuhantinen vastalausemielenosoitus, joka järjestettiin Pariisissa lokakuun 5. 1909 sen johdosta, että Espanjassa oli teloitettu Ferreri, jota oli syytetty Barcelonassa vuoden 1909 heinäkuussa puhjennun kapinan valmistelusta; tuon kapinan oli aiheuttanut hallituksen sotajoukkojen lähettäminen Marokkoon. *Toim.*

** — V. I. Lenin. *Toim.*

*** Tarkoitetaan V. I. Leninin matkaa Kööpenhaminaan II Internationalen VIII kongressiin. *Toim.*

M. A. ULJANOVALLE

26/VIII.

Rakas Maria Aleksandrovna! olen jo kauan aikonut kirjoittaa Teille, mutta aina on jokin häirinnyt. Pari päivää sitten sain Anjalta kirjeen. Rahat, 100 frs, Volodja sai jo kauan sitten, mutta luetteloja kirjoista, jotka niillä piti ostaa ja lähettää, hän ei ole saanut. Teidän lähettämistänne postikorteista ja Anjan kirjeestä näkyy, että Berdjanskissa ette päässeet oikeisiin kesäoloihin, kaupunki eikä huvilapaikka, uimaranta kylläkin... Meilläkään ei kesä ole oikein onnistunut. Äiti sairasti monta kertaa, oli keuhkokuume ja lääkäri sanoi, että yleensäkin keuhkot eivät ole kunnossa, tarvitaan lepoa, hyvää ravintoa ynnä muuta. Mutta siinä suhteessa täällä on huononlaista. Asuntomme yhteydessä ei ole edes pientä puutarhaa, ei edes pihaa, jos haluaa mennä ulos, niin pitää ehdottomasti jonnekin lähteä, mikä on kokonaan toista; asunnossa on kuuma ja rauhatonta. Ravinto on kyllä hyvää — meillä on ruokakunta, joten ruoka on venäläistä, ravitsevaa kotiruokaa —, mutta kun pitää kävellä kaupunkia pitkin virstan päähän, niin se on hyvin uuvuttavaa, nyt olemme alkaneet ottaa ruoan kotiin, mutta se astiain pesu... Lyhyesti sanoen terveelle vielä menettelee, mutta sairaalle käy vaikeaksi. Ja kaiken lisäksi vielä suorastaan kauheat helteet. Nyt äiti on parantunut, mutta tauti heikensi häntä kovasti, yskii ja voi huonosti.

Volodja käyttää kesää hyväkseen oivallisesti. Työskentelee ulkoilmassa, ajelee pyörällä hyvin paljon, käy uimassa ja on tyytyväinen kesänviettoon. Tällä viikolla ajelimme hänen kanssaan pyörällä aivan huimaavasti. Teimme kolme 70—75 kilometrin pyöräilyretkeä, kiertelemme pitkin ja poikin kolme metsää, retket olivat mainioita. Volodja pitää kovasti sellaisista retkistä, että matkalle lähdetään kello 6—7 ja palataan myöhään illalla. Noiden retkien vuoksi työt ovatkin tekevämmät. Mutta ei se mitään! Sää alkaa mennä piloille. Asunto meillä on täällä syyskuun 13 päivään saakka, vaikka siinä tapauksessa, että tulee erittäin hyvä sää, voimme sopia isäntäväen kanssa ja jäädä pidemmäksi ajaksi. Se olisi hyvä, mutta syntyy suuria vaikeuksia talouden vuoksi. Ruokakunta lakkaa toimintansa syyskuun alussa, kotona ei voi valmistaa ruokaa, ravintolassa se on huonoa ja kallista. Me olemme eläneetkin täällä halvalla. Asunnosta maksamme 10 frangia kuukaudessa, ja päivällinen ja illallinen maksaa 1 frs 30 c hengestä. On tietysti joitakin muita menoja, mutta ne eivät ole suuria. Volodja ei tiedä, kehottaisiko Anjaa saapumaan nyt vai suoraan Pariisiin. Työn paljouden

mielessä — hänellä on nyt työtä enemmän, vaikka on tietysti vaikea arvata etukäteen, miten syksyllä tulee olemaan. Taloudenhoidon mielessä — ennemmin kaupunkiin, täällä on paljon hankaluuksia. Ajattelen, että Anjan on parasta matkustaa silloin kun se on hänelle ajan puolesta sopivinta — suurta eroa ei täällä ole. Parin lähimmän viikon ajan Volodjalla tulee olemaan hyvin paljon työtä. Kun ei vain sattuisi muuton aikaan, mutta sekään ei muuten ole tärkeää, sillä muutto ei ole kovin työläs. Kuinka pitkään aikaan emme ole tavanneet toisiamme!..

No niin, olen kuvannut seikkaperäisesti elämäämme ja olojamme. nyt suutelen hellästi teitä kumpaakin. Vahvistakaa nyt loppuaikana terveyttänne uinnilla.

Äiti lähettää paljon terveisiä.

Teidän Nadja

*Kirjoitettu elokuun 26 pnä 1911
Lähetetty Longjumeausta (Ranska)
Berdjanskiin*

*Julkaistaan ensi kerran,
käsikirjoituksen mukaan*

40

M. I. ULJANOVALLE

21/IX.

Rakas Manjasha,

tänään sain molemmat, 29/VIII ja 31/VIII päivätyt, kirjeesi. Suuri kiitos.

Tänään muutimme vihdoinkin kaupunkiin, sääli oli lähteä sieltä pois, viime aikoina oli kauniita syyspäiviä, mutta tänään on kylmä ja sataa. Viime päivinä äiti taaskin vilustui ja yskii yhä.

Volodja matkustaa muutamaksi päiväksi*, pyysi minua mukaansa Torinoin katsomaan näyttelyä, mutta lähdistäni ei tule mitään, vaikka olisin mielelläni vähän matkustellut. Kesällä muuten lepäsin hyvin ja nyt kirjat vetävät puoleensa enemmän kuin lepo.

Miten Maria Aleksandrovna jaksaa matkan jälkeen? Väsykö kovasti?

* Ks. tätä osaa, s. 404. *Toim.*

Milloin Anja pääsee meille? Olen jo valmistautunut katselemaan hänen kanssaan Pariisia...

Suutelen hellästi teitä kaikkia, M. T:lle terveiset.

Äiti lähettää terveisiä.

Teidän *Nadja*

P. S. Näinä päivinä kirjoitan vielä pitkän kirjeen, tämä oli noin vain, terveiset.

*Kirjoitettu syyskuun 21 pnä 1911
Lähetetty Pariisista Moskovaan*

*Julkaistaan ensi kerran,
käsikirjoituksen mukaan*

41

A. I. ULJANOVA-JELIZAROVALLE

9/III.

Rakas Anja,

olen jostain syystä kokonaan vieraantunut kirjeiden kirjoittamisesta tänä vuonna. Elämä on kovin yksitoikkoista, ei tiedä mistä kirjoittaisi. Tämän talven olen istunut hyvin itsepintaisesti kotona työni ääressä, en ole poistunut asuntokorttelistani kuukausimääriin. Koko ajan on ollut sateita, ei ole voinut ajella pyörällä eikä käydä kävelyllä. Lukenut olen vähän, luennoilla en ole käynyt. Varmaankin siksi talvi on niin kauheasti kyllästyttänyt. Iloitsen keväästä, joka on tänä vuonna hyvin varhainen. Pari kertaa kävimme Volodjan kanssa jo ulkoilemassa luonnon helmassa. Tosin noiden retkien jälkeen en voi liikhtaakaan väsymyksestä, mutta olen kuitenkin erittäin tyytyväinen. Tämän viikon olemmekin vain huvitelleet. Kävimme teatterissa, näytelmä oli typerä, ranskalaiset ulvoivat hurjasti, mutta väliajoilla oli ihanaa musiikkia: Tshaikovskia, Rimski-Korsakovia, Borodinia. Tänään menemme katsomaan Sofokleen „Elektraa”... Kaikki tämä on kevään kunniaksi. Kylläpä te hemmottelette meitä tänä vuonna postipaketeilla! Volodja on sen vuoksi oppinut jo itse käymään kaapilla ja syö ylimääräistä, t.s. ei oikeaan aikaan. Saapuu jostakin ja haukkaa. Nyt hän juo yöksi maitoa (viinin asemesta) ja aamuisin syö kananmunia.

Sillit liotin, kuten kirjeessä neuvoit, ovat hyvin maukkaita, muistuttavat lohta. Näinä päivinä aion paistaa linnejä.

Äiti on vähän sairastellut. Kesän suhteen en vielä tiedä, mitä hän päättää, matkustaako Venäjälle vai ei. Hän pyytää sanomaan kaikille terveiset.

Serkustani olen jo kirjeellisesti sopinut.

M. F:ää tapaamme hyvin harvoin, hänellä on paljon työtä, pitää kiirettä käännöksen kanssa (vuoden aikana on kääntänyt kolme paksua kirjaa), ja nyt on saanut joitain vakituksia lääketieteellisiä käännöstöitä. Kolja on hyvin tyytyväinen kouluunsa, heille soitetaan siellä gramofonia, kerrotaan jotain, annetaan ristejä ja opetetaan... kirjoittamaan viivoja. Mutta ranskaksi hän alkaa jo jonkin verran puhua.

Siinä kaikki uutiset. Saiko Manjasha kirjeeni? Miksi hän ei ole pitkään aikaan mitään kirjoittanut?

Syleilen hellästi sinua, Maria Aleksandrovnaa ja Manjashaa. Aioin kirjoittaa Volodjasta enemmän, että kirje olisi mielenkiintoisempi, mutta en siinä onnistunut. Sitten toisella kerralla. M. T:lle terveiset. Te kaikki muuten kirjoitatte harvoin.

Teidän Nadja

*Kirjoitettu maaliskuun 9 pnä 1912
Lähetetty Pariisista Saratoviin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehdessä 4. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

27/V.

Rakas Maria Aleksandrovna, Teidän kirjeenne on todellakin hyvin surullinen, se on suorastaan onnetonta! Ajattelen vain, että kohta Manjasha sekä Anjuta vapautetaan. Lehdistä päätellen kaikkialla Venäjällä suoritetaan nykyisin laajalti kotitarkastuksia, pidätetään kaikki, jotka jolloinkin aikaisemmin ovat istuneet, niin sanoakseni summa-kaupalla, „ettei jotain tapahtuisi“, mutta kun asiat saadaan selville — parin viikon kuluttua — niin vapautetaan. Olen kuullut jo monista selaisista typeristä vangitsemisistä.

Ikävää vain on, että joudutte kaikki olemaan huolissanne, on niin tuskallista, kunnes tuo kaikki selviää.

Varjelkaa itseänne, rakas, kallis Maria Aleksandrovna. Syleilen ja suutelen Teitä hellästi.

Teidän Nadja

Äiti lähettää Teille sydämelliset terveiset.

*Kirjoitettu toukokuun 27 pnä 1912
Lähetetty Pariisista Saratoviin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehdessä 4. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE ja A. I. ULJANOVA-JELIZAROVALLE

4/I.

Rakas Maria Aleksandrovna ja Anetshka! Onnittelen Teitä ja Mark Timofejevitshia pyhien johdosta sekä omasta että äidin puolesta. Ei ole oikeastaan mistä kirjoittaa. Elämä on hyvin yksitoikkoista. Tuttavia ei ole juuri lainkaan, viime aikoina aloimme päästä tuttavuuteen erään nuoren tyttösen kanssa — oikeastaan hän ei ollut tyttönen, vaan herttaisen, vielä rintaa imevän tyttösen äiti — mutta pari päivää sitten hän matkusti Venäjälle.

Ulkoilemme joka päivä, mutta kohtuullisesti. Sää on hyvä, mutta lokaa hirveästi.

Pyhät menivät hiljaa, aivan huomaamatta. Kirjastot ovat täällä puolalaisia, on yliopiston kirjasto, mutta aikamme menee työssä eikä Volodja enkä minäkään ole käynyt kertaakaan tuossa kirjastossa.

Konsertissa ei ole tullut käytyä vielä kertaakaan.

Kaikki olemme terveenä.

Suutelen ja syleilen hellästi.

Teidän *Nadja*

*Kirjoitettu tammikuun 4 pnä 1913
Lähetetty Krakovasta Saratoviin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille“*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE ja A. I. ULJANOVA-JELIZAROVALLE

Rakas Maria Aleksandrovna ja Anetshka, suutelen hellästi lahjoista, kaikki tämä on vain liian yleistä, emme ole lainkaan tottuneet tällaiseen. Tänään Volodja kutsui meille tuttavia postipaketin saamisen johdosta sekä niiden erilaisten loistavien julkaisusuunnitelmien johdosta, joita tänään on syntynyt. Haaveiluissaan hän ei tiennyt rajoja, päivä kuin päivä ja uusi kirja... vanhat vihkot on kaivettu esiin, on vedetty päivänvaloon tilastoaineistopinkat ja pyyhitty huolellisesti niistä pöly.

No niin, suutelen hellästi sekä omasta että äidin puolesta, joka tuolla puuhailee.

Mitä sinappiin tulee, niin Volodja pyysi sitä omasta aloitteestaan...
sinappia osaan laittaa...

Meillä on jälleen talvi.

Kuvat ovat niin hyviä, että on sääli niistä luopua. Varsinkin Volodja iloitsi niistä.

Julkaisutoiminnasta y.m. Volodja kirjoittaa varmaankin itse*.

Teidän Nadja

*Kirjoitettu helmikuun 24 pnä 1913
Lähetetty Krakovasta Saratoviin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehden 4. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

45

M. A. ULJANOVALLE

18/III.

Rakas Maria Aleksandrovna, äärettömän pitkään aikaan ei ole ollut kirjettä Teiltä eikä Anjalta ja olemme hyvin huolestuneita, kun emme tiedä mistä se johtuu. Ehkä kirje on hävinnyt tai ehkä joku teistä on sairas. Keväällä niin helposti vilustuu! Meillä jo ruoho viheriöi, näkyy jo voikukkia ja satakaunoja, mutta on hyvin inhottava tuuli. Äiti ehti jo vilustua ja on jo viikon päivät olleet huonovointinen. On sääli, ettei hän voi olla ulkona. Ja niinpä ajattelemmekin: Saratovissa ilmanala on huonompi ja ehkä joku teistäkin on vilustunut. Mitä kirjoittaa Mark Timof.? Missä hän on nykyisin?

Elämä menee meillä totuttuun tapaan eikä ole oikeastaan mistä kirjoittaa. Elämme samoin kuin Shushissa, enemmän postin varassa. Koetamme saada ajan jotenkin kulumaan klo 11:een — silloin käy ensimmäinen postinkantaja, sitten odotamme kärsimättöminä klo 6:ttä.

Viime aikoina saamamme kirjeet ovat olleet jotenkin alakuloisia ja mielialamme on ollut vastaavanlainen. Elämme niin sanoakseni heijastuvaa elämää.

Olen kuitenkin hyvin iloinen keväästä, sillä tämä talvi tuntui jostain syystä hyvin pitkältä. Monet ovat jo lähteneet vuokraamaan kesäasuntoja, mutta meillä se on hyvin epämääräistä, ennen sitä äiti matkustaa vielä Pietariin, jos voimat sallivat.

* Ks. läätä osaa, s. 418. *Toim.*

Amnestia osoittautui pelkäksi myyiksi. En tiedä, miten Manjashan suhteen, ainakin kolmanneksen varmaankin vähentävät.

Manjashalta emme ole saaneet pitkään aikaan kirjettä, emme tiedä, miten hän siellä jaksaa.

No niin, syleilen hellästi Teitä ja Anjaa, toivotan ennen kaikkea terveyttä. Toivottavasti Anjan käsi on parantunut jo täydellisesti, kirjoittaisi meille jolloinkin. Volodja kirjoittaa luultavasti itse. Äiti pyytää sanomaan terveiset.

Täällä on viikon, jopa vajaan viikon kuluttua pääsiäinen, kuinka aikaisin!

Suutelen hellästi. Teidän *Nadja*

*Kirjoitettu maaliskuun 18 pnä 1913
Lähetetty Krakovasta Saratoviin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
„Proletarskaja Revoljutsija“
aikakauslehdessä 4. numerossa*

Julkaistaan käsitkirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

Vologda, Jekaterininsko-Dvorjanskaja 40.
Maria Iljinitshna Uljanova. Russland

Rakas Manjasha, onnittelen sinua ja suutelen hellästi. Lidja jää toukokuuhun saakka entiseen paikkaan, kun hänen luokseen on saapunut Anna Mihailovna Lodikin kanssa. Viime aikoina hän on usein sairastellut. Me muutamme viideksi kuukaudeksi maalle; siellä on hyvä — metsä, sieniä, vuoristo, pikku joki, pelkään vain, että siellä tulee kovasti ikävä. Shkurkalle* on hyödyllistä siirtyä laitumelle. Talossa on suuri veranta, siellä hänen on hyvä istua. Talo on hyvin iso, siihen voi sijoittaa kokonaisen arttelin, mutta toistaiseksi tulemme asumaan siinä Shkurkan kanssa kahden, sillä äiti matkustaa pariaksi kuukaudeksi Venäjälle. Myös hän onnittelee sinua. Haaveilen, että saisin kesällä hieman lueskella, sillä vaikka olenkin kirjojen ääressä, en ole ehtinyt lainkaan lukemaan, mutta haluttaisi niin kovin lueskella. Tämä kuu-kausi menee tyhjään, sillä erilaista puuhaa tulee ylen määrin, ja tässä vielä selvisi, että minulla on struuma, kuten lääkäri pelästytti, ja nyt käyn joka päivä klinikassa ottamassa sähköhoitoa, mihin menee

* — V. I. Lenin. *Toim.*

kolmisen tuntia päivässä, ja sitten olen puoli päivää aivan kuin pökeryksissä. Juottavat bromia, yleensä tuo kaikki on hirveän tympäisevää. Olen aikonut kirjoittaa sinulle pitkän kirjeen, mutta aika menee ties minne.

Suutelen hellästi.

Sinun Nadja

*Kirjoitettu huhtikuun 10 pnä 1913
Lähetetty Krakovasta*

*Julkaistaan ensi kerran,
käsikirjoituksen mukaan*

A. I. ULJANOVA-JELIZAROVALLE

Pietari, Anna Iljinitshna Jelizarova,
Gontsharnaja-katu 11, as. 23

Rakas Anja! Sain sinulta postikortin osoitteineen. Tieto M. A:n sairaudesta huolestuttaa meitä kovasti. Mikä hänessä oli? Onko hän nyt parantunut täydellisesti? Miten heillä yleensä elämä siellä menee? Niin, Berristä*. Jotta sen voisi kääntää, pitää saada ensin tekijän suostumus ja sitten löytää vielä kustantaja. Ensimmäisen kanssa voi sopia kirjeellisesti, mutta kustantajan löytäminen on vaikeampaa. Eräs tuttavamme on jo kauan ehdottanut Berrin kääntämistä monille kustantajille, muun muassa Semjonoville, mutta kaikki ovat kieltäytyneet. Volodja ajatteli, että pitäisi kääntää „Prosveshtshenijelle” IV luvun 4. ja 5. § sekä VI luku, mutta päätti sitten, että parempi on kirjoittaa näiden lukujen pohjalla kirjoitus (Berrin mukaan) jättäen sivuun kaikki mielenkiintoa vailla olevat pikkuseikat (mikä tekee kirjoituksen kansanomaisemmaksi), mutta säilyttäen mielenkiintoisimmat kohdat koskemattomina. Jos kirja on jo saatu, niin ehkäpä Manjasha ottaa kirjoitukseen tuon kirjoituksen. Volodja ei ole vielä palannut**. Tällä kertaa hän on luultavasti väsynyt matkasta. Kotona häntä odottaa aikamoinen työtaakka. Alamme ajatella jo kesäasuntoa. Volodja haluaa taas samaan paikkaan, missä olimme viime vuonna. Terveiden kannalta siellä on hyvä, sateita on vain yhtenä. Talvi meillä oli jotenkin epäonnistunut, epätyötelias. Kesään on muuten vielä kolme kuukautta. Ehkä sieltä voisi saada hankituksi jotain kansanvalistusasioita käsitelleen edustaja-

* Berr, M. Geschichte des sozialismus in England. Stuttgart, Dietz, 1913. (Englannin sosialistisen liikkeen historia). Toim.

** Ks. tätä osaa, ss. 434 ja 435. Toim.

kokouksen aineistoa, selostuksia y.m.? Ne olisivat hyvin tarpeellisia. „Rabotnitsasta” * kirjoittivat kaikki 20 paikkakunnalle. Asia edistyy tiettyssä määrin spontaanisesti. Eräät ovat ryhtyneet siihen käsiksi nähtävästi tositeolla. En tiedä, miten asia järjestyy. Siitä sinulle kirjoittaa muuten Volodja. Miksi sinä olet niin Sibirskiä ** vastaan? Syleilen sinua hellästi. Ennen kaikkea halusin kirjoittaa sinulle Berristä.

Nadja

Äiti lähettää terveisiä. Hän on jokseenkin terve. Minä myös olen yleensä terve, toisinaan vain sydän kapinoi turhaan, ilmeisesti struuman seurausta. Näinä päivinä aion mennä lääkäriä kysymään, eikö se ole residiivi. Mutta tuskinpa se sitä on.

Mitä Mark Timofejevitsh kirjoittaa?

*Kirjoitettu tammikuun 31 p:nä 1914
Lähetetty Krakovasta*

*Julkaistaan ensi kerran,
poliisidepartementin asiapapereiden
joukossa säilyneen
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

A. I. ULJANOVA-JELIZAROVALLE

Rakas Anja, naistenlehden suhteen asiat menevät toistaiseksi jotenkin spontaanisesti. Rahan hankkimiseksi lupaavat järjestää Moskovassa illamat, en tiedä, tuleeko siitä mitään. Lehden liitteet eivät tulisi halvemmaksi, vaan kalliimmaksi. Aikakauslehdellä olisi merkitystä organisatorisessa mielessä, tältä puolen se on liitteitä parempi. Pietarilaiset sanovat: „eihän sata ruplaa ole rahaa”. En tiedä, onko se rahaa vai ei, mutta meillä kaikki alkaa jotenkin ilman rahaa. Kun 1. numero ilmestyy, niin ehkäpä voidaan jotain saada. Vaikka, toistan vielä, minulla ei ole minkäänlaisia näköaloja rahan suhteen.

Minua vain kovasti huolestuttaa, miten toimituspuoli järjestyy. Meillä on asia huonosti siinä suhteessa, että kaksi on täällä, kaksi Pariisissa, viidennen jäsenen kanssa juttu ei ole niin yksinkertainen. Pariisissa on hyvin pystyvää väkeä. Ljudmilan sinä tunnet. Toinen on periaatteellisesti vieläkin lujempi henkilö ja tekee hyvin kaikki, mihin

* Puhe on „Rabotnitsa” aikakauslehdessä, joka ilmestyi julkisesti Pietarissa helmikuusta kesäkuuhun 1914. *Toim.*

** Sibirski — K. N. Samoilova. *Toim.*

ryhtyy *. Minä haluaisin, että pariisittaret ottaisivat jonkun kolmanneksi ja toimitus olisi siellä, mutta siitä ei tahdo syntyä mitään. Varsinainen toimitus tulee tietysti olemaan Venäjällä. Mutta tuo ei ole minusta tärkeää, sillä kysymys on niin yksinkertainen, että loppujen lopuksi ei ole vaikea sopia. Alussa vain tulee olemaan jonkinlaista sekaannusta, mutta sitten tietysti sovimme, opimme työskentelemään yhdessä ja kaikki lähtee sujumaan hyvin. Huono juttu on vielä sekin, että kukaan meistä ei ole tottunut kynäilijä ja voi usein saltua, että jokin ajatus ei tule ilmaistua selvästi... Mutta uskon kaiken järjestyvän. Ole hyvä ja kirjoita enemmän tästä asiasta.

Muutama päivä sitten lueskelin taas lehdistämme kirjeenvaihtajien kirjoituksia naisasioista ja havaitsin, kuinka voimakkaasti vakuutus-kampanja on vienyt eteenpäin naiskysymystä. Tänään lähetin tästä aiheesta kirjoituksen. Kunpa olisin kunnan kynäilijä, nyt en kuitenkaan saa aikaan sellaista kuin haluttaisi. Kun kirjoitan, tuntuu vielä mukiin menevältä, mutta kun näen painettuna, ei haluttaisi katsoakaan.

Minua huolestuttaa „Prosveshtshenijessa” julkaistu kirjoitus **. Se on kirjoitettu kokonaan sanomalehtien ja vain muutamien sanomalehtien mukaan. Päätöslauselmista kerrottiin kaikkialla hyvin eri tavalla, ja siksi siihen saattoi helposti pujahtaa monia asiavirheitä. Kirjoituksen kirjoitin sitä paitsi siihen aikaan, jolloin olin hyvin huonovointinen ja työ sujui huonosti. Sitten kirjoitettiin, että edustajakokouksesta kirjoittaa E. K. Hänen kirjeensä olivat parhaita. Olin hyvin tyytyväinen, mutta ilmestyi kuitenkin minun kirjoitukseni. Se siitä.

Siis kirjoita naistenlehdessä seikkaperäisesti. Uskon, että ryhdyt toimeen oikein tosioilla. Siitä voi tulla merkityksellinen asia. Ainakin minä olen alkanut ihan innostua.

Nadja

Kirjoitettu helmikuun 11 pnä 1914

Lähetetty Krakovasta Pietariin

Julkaistu ensi kerran v. 1955

„Istoritsheski Arhiv”

aikakauslehden 4. numerossa

*Julkaistaan poliisidepartementin
asiapapereiden joukossa säilyneen
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

* Puhe on Inessa Armandista. *Toim.*

** N. K. Krupskajan kirjoitus „Итоги съезда по народному образованию” („Yhteenvetoja kansanvalistusta käsitelleen edustajakokouksen työstä”) julkaistiin v. 1914 „Prosveshtshenije” aikakauslehden 1. numerossa. *Toim.*

M. A. ULJANOVALLE

Russland. Vologda, Moskovskaja-katu, Samarinin talo, as. 3.
Hänen korkea vapaasukuisuutensa Maria Aleksandrovna Uljanova

15/IV.

Rakas Maria Aleksandrovna, onnittelemme Teitä juhlan johdosta. Toivotamme terveyttä ja kaikkea hyvää. Meillä on jo kesä, eilen oli kova helle — suorastaan Afrikka. Luonto on jo täydessä kukoistuksessa. Olemme kaikki terveenä.

Syleilen hellästi Teitä ja Manjashaa.

Teidän Nadja

*Kirjoitettu huhtikuun 15 pnä 1914
Lähetetty Krakooasta*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille“*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Russland. Vologda, Moskovskaja-katu, Samarinin talo, as. 3.
Hänen korkea vapaasukuisuutensa Maria Aleksandrovna Uljanova

8/VI.

Rakas Maria Aleksandrovna! suutelen hellästi Teitä ja Manjashaa. Manjan postikortin ja kirjeen sain ja vastasin samana päivänä.

Miten siellä jaksatte?

Meillä sataa aamusta yöhön, kokonaiseen viikkoon ei ole voinut lähteä kotoa minnekään muuten kuin turvautumalla sadetakkiin ja kalosseihin.

Äiti yhä vain sairastelee, hänen sydämensä kapinoi. Tänä vuonna on alkanut olla usein [sydämentykytystä] *, sai[rauden ja] sateiden vuoksi on hänellä mie[lialakin] matalalla.

* Postikortin kulma on revennyt. Hakasuluissa oleva teksti on palautettu ajatuksen mukaan. *Toim.*

Matkailemme. Olen tehnyt [havainnon,] että vuoristoretkistä struuma [paranee] hyvin, mutta tällaisella säällä ei tietysti voi mihinkään lähteä. Tänä vuonna struuma ei muuten ole kovin vaivannut. No, niin. Vielä kerran syleilen.

Teidän *Nadja*

Kirjoitettu kesäkuun 8 p:nä 1914
Lähetetty Poroninista

Julkaistu ensi kerran v. 1930
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille“

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

51

M. A. ULJANOVALLE

24/IX. 1915.

Rakas Maria Aleksandrovna, joka päivä odotamme Teiltä kirjeitä, mutta ei Teistä, ei Anjasta eikä Manjashastakaan ole jo pitkään aikaan kuulunut mitään. Viimeinen kirje oli se, jossa tiedotitte, että olette muuttaneet maalle*. Nyt olette jo varmaankin palannut kaupunkiin, nythän on Venäjällä jo syyskuun 11 päivä... Lepäsittekö kesän aikana hyvin? Haluaisin kovasti tietää, miten jaksatte, rakkaani. Oletteko täysin terve?

Meillä on kaikki entisellään. Kohta muutamme kaupunkiin. Vuoristo vaikutti minuun erittäin tervehdyttävästi. Struuma meni oikeastaan kokonaan ohi. Viime viikkona meillä on ollut erinomainen sää ja olemme Volodjan kanssa kiipeilleet kaikki lähiympäristön vuoret. Nousin kaksi kertaa Rothornille (2.300 metriä), josta on mainio näköala Alpeille, ja ilman vähäisintäkään väsymystä, vaikka se ei ole voimain mukaista jokaiselle terveellekään ihmiselle. Siksi katson tautini parantuneeksi ja siirryn terveiden kirjoille.

Nyt minulla olisi pyyntö Anjalle. Talvella tutkin paljon pedagogiikkaa ja kesällä panin kokoon pedagogisen kirjasen, olen sen jo melkein lopettanut, kuukauden kuluttua se on lopullisesti valmis, tulee noin 6 arkkia. Teema: „Kansanopetus ja demokratia“**. Onnistuin kokoaamaan aika paljon mielenkiintoista aineistoa, jota ei ole ennen juuri lainkaan käsitelty. Siis eiköhän jokin kustantaja tarttuisi onkeen. En

* Tosin oli vielä yksi kirje myöhemmin, että Manjasha on käymässä luonanne.

** Ks. *N. K. Krupskaja. Избранные педагогические произведения* (Valitut pedagogiset teokset). Moskova, 1955, ss. 66—157. *Toim.*

tiedä, minkälainen tilanne on nyt kirjamarkkinoilla ja onko mahdollista löytää kustantaja. Koetan kirjoittaa Gorbunoville, mutta tämä teema voi kiinnostaa heidän kustantamoaan vain osaksi.

Tänään saimme viimeisen numeron „Retshia” (elokuun 31 pn numeron). Viime aikoina luimme sitä erikoisella mielenkiinnolla, ikävä, että lakkaamme saamasta sitä, muita venäläisiä lehtiä emme saa. Venäläisten sanoma- ja aikakauslehtien suhteen asia yleensä on hyvin huonosti. Kaupungissa niitä saadaan lukusaliin, mutta siellä ne otetaan kilvan, ja jos vähänkin myöhästyt, et löydä enää mitään, eikä lukusalissa käyminen ole aina mukavaa. „Sovremennyi Mir” lähetettiin tänne erälle tuttavalle toisesta kaupungista yhdeksi päiväksi. Postin ja yleisen sekasortoisuuden vuoksi kaikki saavat lehtiä jotenkin satunnaisesti.

Noin viikon kuluttua aiomme muuttaa kaupunkiin. Jos tulee oikein hyvä sää, niin olemme vähän kauemmin, sehän on loppujen lopuksi sama, missä elää.

No niin, lopetan. Suutelen ja syleilen hellästi Teitä ja Anjaa.

Teidän *Nadja*

*Lähetetty Sörenbergistä
(Sveitsi) Pietariin*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden 4. numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. A. ULJANOVALLE

Hänen korkea vapaasukuisuutensa Maria Aleksandrovna Uljanova.

Shirokaja-katu (Pietarin puoli) 48/9, as. 24. Pietari.

Russie. Pétrograde

Exp. M-me Oulianoff Seidenweg, 4a^{III}, chez m-me Schneider. Berne

11/X. 15.

Rakas Maria Aleksandrovna, halutti kovasti kirjoittaa Teille pari sanaa ja suudella hellästi Teitä ja Anjaa. Anjalle suuri kiitos vaivoista, tänään sain „Zhurnal Zhurnalov” ja noin viikko sitten kokonaisen pinnan uusia pedagogisia julkaisuja. Ne olivat minulle hyvin tarpeellisia. Kiitos, suuri kiitos. Tänään tai huomenna kirjoitan hänelle pitkän

kirjeen. Miten Manjasha jaksaa? Volodja odottaa aina vain häneltä kirjettä. Mikä on hänen osoitteensa?

No niin, vielä kerran suutelen hellästi.

Teidän *Nadja*

*Julkaistaan ensi kerran,
käsikirjoituksen mukaan*

53

M. I. ULJANOVALLE

Russie. Moscou. Moskova, Malaja Gruzinskaja 7, as. 13,
Maria Iljinitshna Uljanova

14/XII.

Rakas Manjasha,

oletko saanut pitkän kirjeeni, jonka lähetin sinulle keväällä? Siinä kirjoitin myös äitini kuolemasta, elämästämme, oloistamme y.m.

Nyt kirjoitan sinulle eräästä erikoiskysymyksestä. Meiltä loppuvat pian kaikki entiset toimeentulolähteet ja kysymys ansiosta käy melko kärkeväksi. Täällä on vaikea mitään löytää. Minulle luvattiin täällä tunteja, mutta juttu on jotenkin pitkistynyt, luvattiin myös puhtaaksikirjoittamista — ei kuulu mitään. Yritän vielä hakea, mutta kaikki sellainen on hyvin problemaattista. Pitää suunnitella kirjallista ansiotyötä. En halua, että tämä puoli asiasta olisi kokonaan Volodjan harteilla. Hän työskentelee muutenkin paljon. Ansiokysymys huolestuttaa häntä aikalailia.

Niinpä haluankin esittää sinulle pyynnön. Viime aikoina olen lue-
nut hyvin paljon pedagogiikkaa yleensä ja myös pedagogiikan historiaa,
joten tunnen tämän alan verraten hyvin. Kirjoitin jopa kirjasenkin
„Kansanopetus ja demokratia”. Sen ensimmäinen osa nimeltään
„Tuotannollisen työn merkitys kansanvalistustyössä” on jo valmis. Noin
6—7 arkkia. Minusta tuntuu, että se on verraten mielenkiintoinen.
Niinpä haluaisinkin pyytää sinua etsimään kustantajaa. Käsikirjoituk-
sen voin lähettää heti ensimmäisestä pyynnöstä. Ehkä sen ottaisi „Svo-
bodnoje Vospitanije” tai joku muu kustannusliike. „Svobodnoje Vospit-
taniheen” lähetin muuten kirjoituksen Rousseau’sta. Kirjeen he ovat
nähtävästi saaneet, koska alkoivat lähettää aikakauslehteä, mutta en
tiedä, ovatko he saaneet käsikirjoituksen. Etkö voisi tiedustella, ovatko
he saaneet kirjoituksen ja julkaistaanko se. Kohdakkoin lähetän heille
jotain muuta, elämää lähempänä olevista teemoista.

Pyysin Rahilin veljeä käymään „Svobodnoje Vospitanijessa”, mutta hänellä on omiakin puuhia paljon ja sitä paitsi hän on vähemmän sopiva henkilö käymään sellaisia keskusteluja.

Sääli myös, ettei Granatin kanssa päästy sopimukseen. Volodja kirjoitti heille kesällä *, mutta ei saanut vastausta, ja niinpä en tiedä, onko kirjoitus „Työkoulu” jätetty tehtäväkseni, kuinka laajan sen pitäisi olla ja milloin se pitäisi antaa. Nykyisin olen tutkinut paljon myös „Oppilasaikaa” koskevaa kysymystä. Yleensä kirjastot, ovat Sveitsissä verraten hyviä ja työtä voi tehdä. Nykyisin minulla on aikaakin riittävästi, mutta vaikeinta on löytää, minne kirjoittaa. Täältä käsin on vaikea mitään järjestää. Tee, mitä voit.

Tiedätkö, miten Lidja voi? Kesän jälkeen en ole kuullut hänestä mitään. Onko hän terve? miten jaksaa?

Omaisillemme kirjoitan aika ajoittain, vaikka ei oikeastaan ole, mistä kirjoittaa.

Suutelen sinua hellästi, rakas Manjasha, kirjoita minulle jolloinkin edes vähän. Jää terveeksi!

Nadja

Tapaatko Zinaida Pavlovnaa? Onko hän täysin parantunut leikkauksen jälkeen? Missä he ovat? kuinka jaksavat?

*Kirjoitettu joulukuun 14 p:nä 1915
Lähetetty Bernistä*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille”*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

M. I. ULJANOVALLE

HKV Maria Iljinitshna Uljanova. M. Gruzinskaja 7, as. 13.
Moskova. Russie. Moscou

Expéditeur M-me Oulianoff. Seidenweg. 4a^{III} à Berne

8/II. 1916.

Rakas Manjasha,

kiitos, että kävit tiedustelemassa Gorbunovien luona, he todellakin kirjoittivat. Olen jälleen alkanut saada heidän aikakauslehteään ja havaitsen, että se on aika paljon supistunut. Kirjasen lähetin Volodjan

* Ks. Teokset, 36. osa, ss. 295—296. *Toim.*

kehotuksesta Pietariin. Volodja kirjoitti siitä kustantajalle*. Anja kirjoitti, että voisi yrittää myös Bontshilla tai Popoveilla. Keväällä lähettämäsi postikortin, jossa kirjoitit Granatista, saimme. Volodja kirjoitti sekä sinulle että Granatille, mutta vastausta ei ole saanut. Ehkäpä sinä kysyt Granatilta, *mihin määräaikaan mennessä pitää lähettää ja kuinka laajan sen pitää olla*. Kirjoita Volodjalle useammin, hän aina odottaa sinun kirjeitäsi, mutta sinä olet viime aikoina alkanut kirjoittaa hirveän harvoin. Tosin kirjoittaminen on tietysti jotenkin vaikeaa. Tiedätkö jotain Lidjasta, kesän jälkeen en ole saanut häneltä riviäkään, vaikka kirjoitin hänelle. Suutelen hellästi. Volodjaa ilahdutti suuresti pitkä kirjeesi. Ehkä kirjoitat vielä toistekin.

Kaikkea hyvää. N.

Sanomalehdet ja kirjat saimme. Volodja kirjoitti sinulle saatuaan ne.

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
kokoelmassa: V. I. Lenin,
„Kirjeitä omaisille“*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* Ks. Teokset, 36. osa, s. 351. *Toim.*